DIVERSITEIT & INCLUSIE
in de Nederlandse roeisport

Resultaten van de enquête juni 2021

COMMISSIE DIVERSITEIT & INCLUSIE

KNRB

Diversiteit & Inclusie in de Nederlandse roeisport: Resultaten van de enquête juni 2021

Gepubliceerd in april 2022

Dit onderzoek is onafhankelijk geïnitieerd en uitgevoerd door de Commissie *Diversiteit & Inclusie*, bestaande uit:

Alexander Driebeek *(analyse resultaten van de open vragen)*
Anne Geurts *(auteur, opstellen enquête en analyses resultaten)*
Eline Wilmink *(Engelse vertaling)*
Fengwei David An *(feedback)*
Floor Ruttenberg *(bijdrage tekst)*
Ihab Khiri *(Engelse vertaling)*
Jade Wong *(feedback)*
Maartje Swartjes *(auteur, opstellen enquête en analyses van de meerkeuze vragen)*
Roos de Jong *(auteur, analyses resultaten, vormgeving en eindredactie)*

Omslagfoto: Merijn Soeters

Voor vragen en/of opmerkingen mail naar: diversiteit@knrb.nl

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord 4

Inleiding 5

Methode 7

Resultaten 9

A. Betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek 9

B. Diversiteit: De samenstelling van de Nederlandse roeipopulatie 10

1. Wanneer, waarom en waar roeit Nederland? 10
2. Wie roeit in Nederland? 14
3. Wordt de roeisport als divers gezien? 19
4. Conclusie en discussie diversiteit in de Nederlandse roeisport 20

C. Inclusie: Thuis voelen binnen de Nederlandse roeisport 22

1. Inclusie in de roeisport 22
2. Inclusie op basis van diversiteitskenmerken 22
3. Thuis voelen binnen de roeisport 26
4. Negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van diversiteitskenmerken 28
5. Imago roeisport 30
6. Conclusie en discussie inclusie in de Nederlandse roeisport 30

D. Draagvlak voor het vergroten van diversiteit en inclusie binnen de Nederlandse roeisport 32

1. Meerwaarde voor het vergroten van de diversiteit en inclusie 32
2. Rol van de KNRB en de Commissie *Diversiteit & Inclusie* 33

Conclusie 34

Discussie 36

Vervolgstappen voor de KNRB 38

Bibliografie 40

Lijst van grafieken, figuren en foto's 41

Bijlage 42

1. Quotes 42
2. Enquête 50

VOORWOORD

Voor je ligt het rapport van het onderzoek naar diversiteit en inclusie binnen de roeisport. De afgelopen maanden hebben we (de Commissie *Diversiteit & Inclusie*) hard gewerkt om alle resultaten van het onderzoek zorgvuldig en volledig uit te werken en te presenteren, met dit rapport als resultaat.

De commissie is opgezet door leden van verschillende roeiverenigingen en zien allen een hoge meerwaarde en noodzaak voor het verbeteren van de diversiteit en inclusie van de sport voor (toekomstige) leden. Op dit moment bestaat de commissie uit 9 leden die zich gezamenlijk in wil zetten voor een gelijkwaardige en fijne sport waarin iedereen zich thuis kan voelen.

Veel van de resultaten uit het onderzoek kwamen helaas vaak niet als een verrassing. De beschreven situaties komen ons maar al te bekend voor; geroepen woorden, gezongen liederen en vooroordelen waar mensen mee te maken hebben, ze lijken 'onderdeel' van de sport. Desalniettemin waren de ervaringen vaak schokkend en vervelend om te lezen.

Gelukkig zaten er ook veel mooie antwoorden tussen, van personen die zich thuis en gesteund voelen op hun vereniging en binnen de roeisport. We hopen dan ook dat dit rapport aanzet tot nadenken en een eerste stap is voor het vergroten van onze kennis en bewustzijn over diversiteit en inclusie en wat dit kan betekenen voor elkaar en voor de sport.

De recente informatie die vanuit de KNRB naar buiten is gekomen over het ontbreken van een veilig topsportklimaat voor iedereen, onderstreept voor ons extra het belang om ons hard te maken voor meer kennis en bewustzijn, een structureel beleid, maar bovenal het opstarten van een open gesprek over wat wij verstaan onder een veilige en inclusieve sport voor iedereen. Zonder diversiteit is er geen nieuwe en inclusieve visie mogelijk op een gezond en veilig sportklimaat. Zonder inclusie is er geen veilige en fijne sport voor iedereen.

Om diversiteit en inclusie binnen de sport te verbeteren zullen er veranderingen in gang gezet en gedragen moeten worden door alle lagen in de sport. We hopen dit samen te kunnen doen. Mocht je willen meepraten, ideeën hebben, hulp zoeken of je verhaal willen delen? Neem contact met ons op (zie pag. 2)!

De Commissie *Diversiteit & Inclusie*

Amsterdam, april 2022

INLEIDING

De zomer van 2020 tekende zich door grote Black Lives Matter-protesten door het hele land. De aanleiding was de dood van de Amerikaanse George Floyd door politiegeweld. Echter, zijn dood werd al snel het symbool van een veel groter probleem. Duizenden demonstranten voegden zich samen om te protesteren tegen institutioneel racisme, discriminatie, ongelijkheid en uitsluiting binnen de Nederlandse samenleving.

Het grote draagvlak van de protesten droeg bij aan de urgentie om in actie te komen en te reflecteren op onszelf en onze omgeving, ook binnen de roeisport. Zo was het een lange tijd alleen mogelijk om bij sommige roeiverenigingen lid te worden door aangedragen te worden door een bestaand lid of wanneer je aan de universiteit studeerde. Deelname aan bepaalde wedstrijden was alleen mogelijk als ploeg van een universiteit en vrouwen kunnen pas sinds vijftig jaar roeien op de meeste verenigingen.

Gelukkig is er in de afgelopen decennia veel veranderd en is de roeisport toegankelijker geworden voor een breder publiek. Maar is dit genoeg? Is de roeisport divers en inclusief? Hoe ervaren de leden van de roeiverenigingen diversiteit en inclusie? En zetten de leden en de KNRB zich actief in om iedereen zich thuis te laten voelen binnen de roeisport?

Eén van de personen die gelooft dat er nog veel te verbeteren is binnen de sport is Alexander Driebeek. Naar aanleiding van de Black Lives Matter-protesten stapte hij in het najaar van 2020 naar de KNRB om het gebrek van diversiteit in de roeisport aan te kaarten. Samen met de afdeling Sportparticipatie van de KNRB zijn er vervolgens een aantal brainstormsessies gehouden om een zo breed mogelijk beeld te krijgen van de belangen van roeiers van zowel studenten- als algemene verenigingen. Uit deze brainstormsessies kwam het belang naar voren van een structurele aanpak en duurzame aandacht voor het vergroten van diversiteit en inclusie binnen de roeisport. Mede daardoor is begin 2021 het NOC*NSF charter ondertekend en is de KNRB Commissie '*Diversiteit & Inclusie*' opgericht.

De Commissie *Diversiteit & Inclusie* heeft als doel om diversiteit en inclusie op structurele wijze aandacht te geven en verder bespreekbaar te maken binnen de roeisport, door middel van drie fases: (1) onderzoeken (het in kaart brengen van de roeipopulatie, knelpunten en toekomstvisie), (2) communicatie (informeren en het vergroten van de bewustwording) en (3) activatie (het uitvoeren van projecten en het delen van informatie ter bevordering van de diversiteit en inclusie). Als missie heeft de commissie om diversiteit en inclusiviteit in de roeisport te stimuleren zodat iedereen kan deelnemen op basis van gelijkwaardigheid en men dit ook zo ervaart. De visie is om eerst de bewustwording hiervan te vergroten in de roeigemeenschap.

Het doel is om diversiteit en inclusie op structurele wijze aandacht te geven en bespreekbaar te maken binnen de roeisport. Daarbij is het de missie om diversiteit en inclusie in de sport te stimuleren, zodat iedereen kan deelnemen op basis van gelijkwaardigheid en dat dit ook zo ervaren wordt.

De eerste stap, op basis van de drie fases, is het in kaart brengen van de diversiteit en inclusie binnen de huidige roeisport. Door een nationaal onderzoek op te stellen en zo data te verzamelen die relevant is, kan er worden achterhaald waar de roeisport staat ten aanzien van diversiteit en inclusie. Dit als aanvulling op gesprekken en brainstormsessies die al gevoerd zijn en nog gevoerd worden met leden.

In dit onderzoek wordt voor het begrip *diversiteit* de volgende definitie gebruikt: 'de aanwezigheid van betekenisvolle verschillen binnen een groep' (Cunningham, 2015, p.6). *Inclusie* wordt gedefinieerd door 'de mate waarin personen zich vrij voelen om hun individuele zelf te uiten en zich verbonden voelen' (Cunningham, 2015, p.7). Voor het vergroten van de diversiteit, is het ervaren van inclusie en acceptatie een bepalende voorwaarde.

Als hoofdvraag van het onderzoek is het volgende geformuleerd: *'Hoe wordt diversiteit en inclusie ervaren binnen de Nederlandse roeisport?*' Binnen deze hoofdvraag worden de volgende deelvragen beantwoord: '*Wat is de samenstelling van de Nederlandse roeipopulatie op basis van diversiteitskenmerken?', 'Ervaart de Nederlandse roeipopulatie de roeisport als divers?', 'Ervaart de Nederlandse roeipopulatie de*

roeisport als inclusief?' en '*Ziet de Nederlandse roeipopulatie een meerwaarde in het vergroten van de diversiteit en inclusie binnen de roeisport?*'.

De resultaten van het onderzoek worden gebruikt om gerichte vervolgstappen te formuleren voor het verbeteren van de inclusie en diversiteit binnen de roeisport. Door middel van actuele en representatieve gegevens kunnen onderbouwde actiepunten voor de KNRB worden opgesteld op het gebied van gebreken, problemen, knelpunten of juist positieve karakteristieken. Daarnaast kan het presenteren van (delen van) het onderzoek bijdragen aan de bewustwording en activatie van de roeipopulatie.

Binnen dit onderzoek wordt onder de KNRB de volgende onderdelen en/of personen verstaan; de KNRB commissies, KNRB werkgroepen, bestuur, medewerkers en bondscoaches. Normaliter behoren tot de KNRB ook de verenigingen en bondsroeiers. De definitie van het begrip *KNRB* binnen dit document wordt echter gericht op de beleidsvormgevers. Dit is omdat de resultaten en conclusies van dit onderzoek tracht informatie te verstrekken en advies te geven aan de beleidsmakers binnen de KNRB.

METHODE

Om de hoofd- en deelvragen te kunnen beantwoorden bestaat het onderzoek uit een kwantitatief deel gecombineerd met open vragen. Er is gekozen voor een kwantitatief onderzoek om ervoor te zorgen dat de resultaten gegeneraliseerd kunnen worden naar de gehele Nederlandse roeigemeenschap. Hiervoor is een enquête opgesteld met een groot aantal meerkeuzevragen. Daarnaast zijn er een aantal open vragen waarin deelnemers hun keuze kunnen toelichten. Dit deel van het onderzoek draagt bij aan het interpreteren van de kwantitatieve data, waardoor er betere conclusies getrokken kunnen worden. Daarnaast geven de open vragen ook de mogelijkheid voor leden om hun verhaal of ervaring te delen op het gebied van diversiteit en inclusie. Naast dat de antwoorden op de open vragen waardevol zijn voor het onderzoek zelf, kunnen ze mogelijk ook van grote betekenis zijn voor de vervolgstappen die de commissie wil zetten.

De enquête (zie bijlage 2) is samengesteld uit verschillende onderdelen met als doel de mate van diversiteit en inclusie binnen de Nederlandse roeisport in kaart te brengen. Bij het samenstellen van de enquête is gebruik gemaakt van een onderzoek uitgevoerd door British Rowing (British Rowing, 2021) naar diversiteit en inclusie in het voorjaar van 2021 en eerdere onderzoeken van de onderzoeksinstantie 'Mulier Instituut'.

De enquête bestaat uit drie verschillende delen. Het eerste deel richt zich op de diversiteitskenmerken binnen de roeisport. Hiermee wordt beoogd de volgende deelvraag te kunnen beantwoorden: '*Wat is de samenstelling van de Nederlandse roeipopulatie op basis van diversiteitskenmerken?*'. Dit deel bestaat uit objectieve vragen met betrekking tot leeftijd, woonplaats, afkomst, geslacht, seksuele voorkeur, opleiding en inkomen. Daarnaast worden er vragen gesteld over de duur van het lidmaatschap bij een roeivereniging en hoe de respondent in aanraking is gekomen met de roeisport.

Het tweede deel van de enquête bestaat uit vragen die ingaan op hoe de respondent diversiteit en inclusie ervaart binnen de roeisport. In deze vragen kunnen de respondenten de mate van diversiteit en inclusie aangeven door middel van een keuzeschaal (zeer divers tot helemaal niet divers, zeer inclusief tot helemaal niet inclusief). Hierbij wordt niet enkel geïnformeerd naar de ervaring van respondenten zelf, maar ook naar hoe zij denken dat leden met bepaalde diversiteitskenmerken de mate van diversiteit en inclusie ervaren. Tot slot wordt er ook gevraagd hoe respondenten de mate van diversiteit en inclusie binnen de roeisport zien in vergelijking met een aantal andere sporten, zoals tennis, schaatsen, voetbal, hockey en fitness.

Tot slot wordt in het laatste deel van de enquête een aantal stellingen gegeven over de roeisport. Dit zijn beschrijvende stellingen waarmee respondenten het eens of oneens kunnen zijn. Middels deze antwoorden kunnen mogelijk indirecte conclusies worden getrokken over de mate van diversiteit en inclusie binnen de roeisport. Daarnaast bieden de stellingen inzicht in de vraag of de roeipopulatie een meerwaarde ziet in het vergroten van de diversiteit en inclusie binnen de roeisport. In het laatste onderdeel worden respondenten ook gevraagd of zij zich thuis voelen binnen de roeisport op basis van bepaalde diversiteitskenmerken. Op basis van hun antwoord kan de respondent desgewenst toelichting geven. Deze open vragen geven een beter inzicht waarom leden zich niet thuis voelen binnen de roeisport op basis van bepaalde kenmerken. Dit is niet alleen waardevol voor de interpretatie van de kwantitatieve data, maar ook bij het in kaart brengen van knelpunten binnen de roeisport. De commissie gebruikt deze antwoorden om gerichte stappen te kunnen zetten in de volgende fases (communicatie en activatie).

Het tweede en derde deel van de enquête dragen bij om antwoord te kunnen geven op de volgende vragen: *'Ervaart de Nederlandse roeipopulatie de roeisport als divers?', 'Ervaart de Nederlandse roeipopulatie de roeisport als inclusief?'* en '*Ziet de Nederlandse roeipopulatie een meerwaarde in het verhogen van de diversiteit en inclusie binnen de roeisport?'*.

Na het samenstellen van de enquête is deze van feedback voorzien door Marieke Bal van British Rowing en Agnes Elling van het Mulier Instituut. Beiden hebben veel ervaring in het doen van onderzoek naar dit thema en het maken en afnemen van enquêtes. Na het ontvangen en verwerken van de feedback is de enquête gedeeld met de leden van de KNRB Denktank 'Diversiteit en Inclusie'. Deze denktank is opgezet na de brainstormsessies eind 2020 en bestaat uit personen binnen de roeisport die graag willen

meedenken over het vergroten van de diversiteit en inclusie. Ook zij hebben een ronde van feedback gegeven alvorens de enquête online gezet is.

Voor de betrouwbaarheid van het onderzoek is het van groot belang dat de enquête wordt ingevuld door een representatieve groep uit de roeigemeenschap. De enquête is daarom verspreid onder personen die lid zijn van een bij de KNRB aangesloten roeivereniging in Nederland, via verschillende kanalen, te weten: de maandelijkse nieuwsbrief van de KNRB, een mail aan bestuurders van verenigingen, website KNRB (*roeien.nl*), social media van de KNRB (*Twitter, Instagram en Facebook*) en social media (*Instagram*) van topatleten en -ploegen en de commissieleden. Daarnaast bevatte de mail aan bestuurders van verenigingen ook een format waarmee zij de oproep op hun website of social media konden plaatsen. Om het aantal reacties te verhogen zijn er een aantal herinneringen gestuurd en konden respondenten de enquête anoniem invullen. De enquête kon worden ingevuld van 10 juni tot 15 juli 2021.

Door gebruik te maken van diverse kanalen beogen we een representatieve afspiegeling te krijgen van de huidige roeipopulatie. Vervolgens is de data geanalyseerd en werd het vergeleken met voorgaand onderzoek vanuit de KNRB en andere sportbonden. Tot slot zijn ondersteunende bronnen zoals statistieken van het CBS en academische literatuur gebruikt voor het interpreteren van de resultaten. Met de gevonden resultaten hopen we gerichter te kunnen handelen binnen de fases communicatie en activatie en het draagvlak ten aanzien van het verbeteren van diversiteit en inclusie te vergroten.

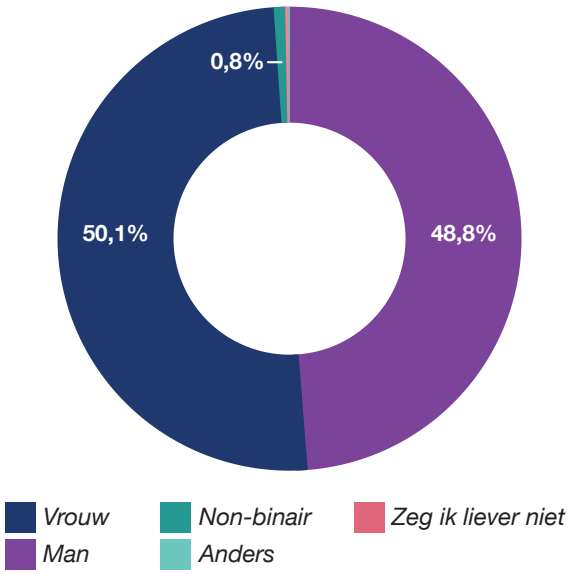
in dit onderzoek worden de resultaten in vier verschillende hoofdstukken gepresenteerd, gevolgd door een conclusie, discussie en de te ondernemen vervolgstappen voor de KNRB, waaronder de KNRB commissie *Diversiteit & Inclusie.*

RESULTATEN

A. Betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek

Zoals in de methode aangeduid is de enquête op diverse manieren verspreid onder de roeipopulatie. De enquête is in iets meer dan een maand tijd ingevuld door 1.286 respondenten. Om de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek te kunnen waarborgen zijn de gegevens van het onderzoek vergeleken met het ledenbestand dat bij de KNRB bekend is. De verenigingen die aangesloten zijn bij de KNRB tellen ongeveer 40.000 leden, waardoor met ongeveer 1.300 resultaten statistisch gezien een foutmarge is van 5%.

Grafiek A: 'Geslacht'

De procentuele verhouding van studenten en algemene respondenten, geslacht en de leeftijdscategorieën komen vrijwel overeen met de cijfers die bij de KNRB bekend zijn. Zo is de man - vrouw - non-binair verdeling binnen de enquête respectievelijk ingevuld met 48,8%, 50,2 % en 0,8% (zie grafiek A '*Geslacht*'). De gegevens bekend bij de KNRB (2020) zijn vergelijkbaar met 49,7% man en 50,3% vrouw. Daarnaast is 3,9% van de enquête ingevuld door personen onder de 18 jaar, ook dit komt overeen met de gegeven van de ledenadministratie die bij de KNRB bekend zijn (zie grafiek B '*Leeftijd*'). Tot slot geeft het onderzoek een representatieve weergave van zowel studenten als algemene verenigingen. Uit de onderzoeksresultaten komt naar voren dat 41,2% lid is van een studentenvereniging (tegenover de 37,7% die bekend is bij de KNRB, zie grafiek C '*Soort vereniging*') en is 58,8% lid van een algemene vereniging. De verdeling van het geslacht en de leeftijd van de respondenten komt redelijk overeen met de gegevens die bij de KNRB bekend zijn, daarom kan er worden aangenomen dat de resultaten betrouwbaar zijn en dat er op basis van de resultaten conclusies kunnen worden getrokken over de mate van diversiteit en inclusie van de Nederlands roeisport. Uit de antwoorden van de open vragen blijkt dat mogelijk 2 à 3 respondenten de enquête niet serieus heeft ingevuld, dit kan echter tot de 5% foutmarge worden gerekend.

Bij het interpreteren van de vragen en de conclusies zijn een aantal zaken te benoemen. Zo is het aantal personen binnen bepaalde minderheidsgroepen relatief klein, zoals het aantal personen met een MBO-opleiding, migratie-achtergrond of islamitische geloofsovertuiging. Hierdoor zijn wellicht de resultaten over de mate van inclusie niet altijd representatief voor de gehele subpopulatie en de betrouwbaarheid neemt hierdoor in sommige gevallen af. Echter, door middel van de open vragen waarin onder andere ervaring worden gedeeld, zijn de antwoorden die werden gegeven zeer waardevol voor het begrijpen van de mate van inclusie binnen de roeisport.

B. Diversiteit: De samenstelling van de Nederlandse roeipopulatie

In dit deel van het onderzoek wordt gekeken naar de samenstelling van de Nederlandse roeipopulatie op basis van diversiteitskenmerken. Deze resultaten komen uit het objectieve deel van de enquête, waarbij respondenten vragen beantwoorden over bijvoorbeeld leeftijd, geslacht, seksualiteit, religie, opleidingsniveau, inkomen en beperkingen. Daarnaast werden er ook vragen beantwoord die gerelateerd zijn aan roeien, zoals de positie binnen de roeisport en soort vereniging en hoe de respondent in aanraking is gekomen met de sport. Op basis van deze resultaten kunnen er conclusies getrokken worden over de samenstelling van de roeisport.

1. Wanneer, waarom en waar roeit Nederland?

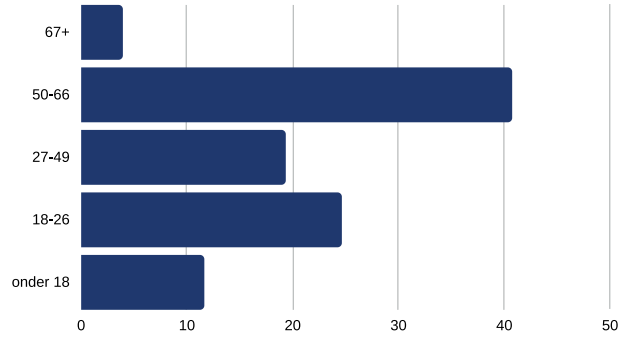
1.1 Leeftijd en roeien

In de grafiek B '*Leeftijd*' is te zien dat 84,6% van de populatie een leeftijd tussen de 18 en 67 jaar heeft. Met name de leeftijdscategorie tussen de 50 en 66 jaar is met 40% van de roeipopulatie aanzienlijk. Wanneer we deze resultaten vergelijken met het type vereniging waar de respondent lid is, een algemene- of studentenvereniging, komt naar voren dat 90,2% van de respondenten in de leeftijdscategorie 18 tot en met 27 jaar lid is bij een studentenvereniging (zie grafiek D '*Leeftijdsverdeling per soort vereniging*'). Dit wijst op een status quo waarbij studentenverenigingen voornamelijk de doelgroep van 18 tot en met 27 jaar aanspreken en algemene verenigingen voornamelijk de doelgroep boven de 27 jaar en de kleine groep onder de 18 jaar bedient.

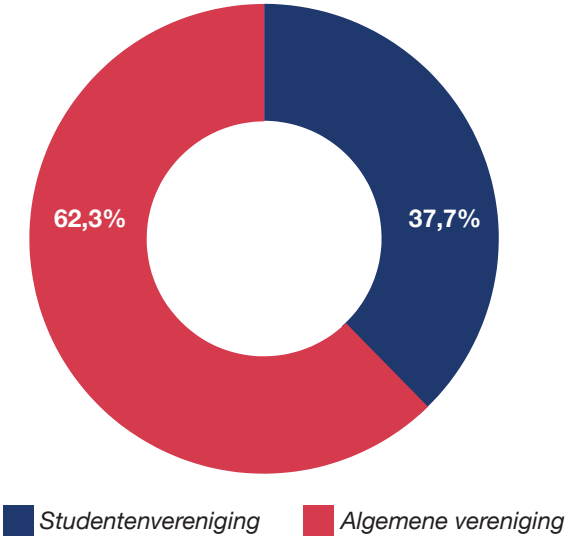
Dit geeft blijk dat de roeisport sterk geworteld is in de studentenwereld. Maar liefst 37,7% van de populatie is lid bij een studentenvereniging. Ook is een groot deel van de leden van roeiverenigingen (48,5%) met roeien in aanraking gekomen tijdens hun studententijd, zo is te zien in grafiek E *'Eerste contact met de roeisport'*. 30% van de respondenten is na hun studententijd doorgestroomd naar een algemene roeivereniging.

Dat algemene roeiverenigingen weinig leden onder de 27 jaar bedienen heeft twee mogelijke oorzaken. Het kan worden verklaard door het grote draagvlak bij studentenverenigingen voor de leeftijden 18 t/m

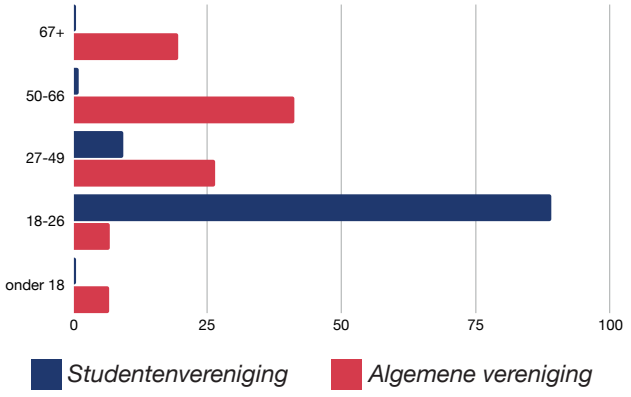
Grafiek B: 'Leeftijd'

Grafiek C: 'Soort vereniging'

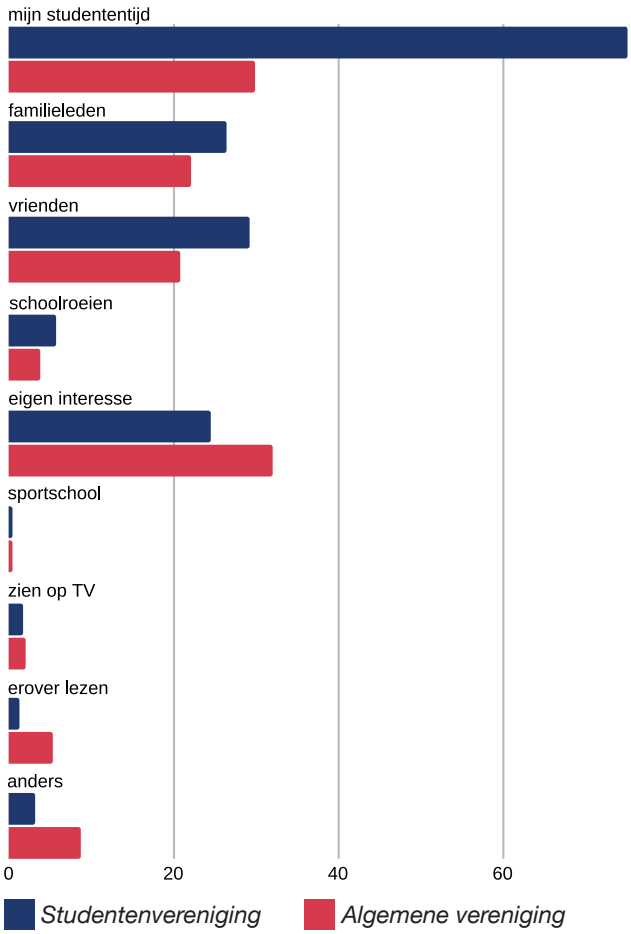
Grafiek D: 'Leeftijdsverdeling per soort vereniging'

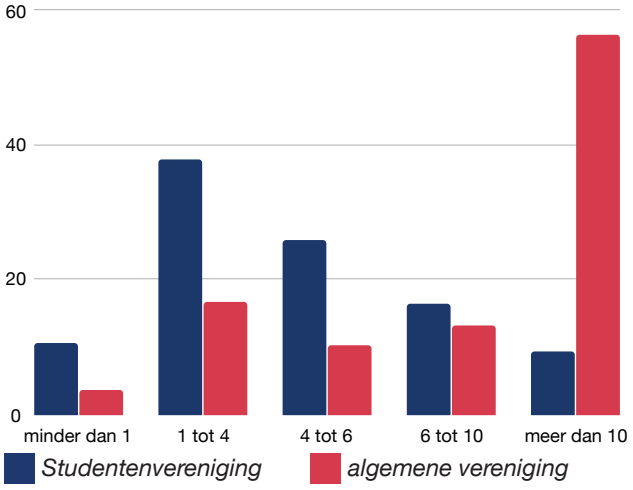
27 jaar en het kennelijk niet aanspreken van niet-studenten in deze leeftijdscategorie bij algemene verenigingen. Daarnaast zijn er vereisten met betrekking tot zwemvaardigheden en minimale lengte (voor het passen in een roeiboot) voor de leeftijden onder de 18. Vanwege deze vereisten worden op de meeste verenigingen roeilessen pas vanaf 11 of 12 jaar aangeboden. Deze leeftijd is relatief hoog vergeleken met de gemiddelde leeftijd waarop kinderen in Nederland lid worden bij een sportvereniging. Deze ligt namelijk tussen de 8 en 12 jaar (Alles over sport, 2019). De drempel om te gaan roeien is daarom mogelijk hoger wanneer een kind al een andere sport doet.

Tot slot is het aantal leden dat lid is bij een roeivereniging boven de 50 jaar relatief hoog. Dit kan worden verklaard doordat de sport tot op late leeftijd nog steeds goed te beoefenen is. Daarnaast kan dit ook duiden op een specifieke en karakteriserende verenigingscultuur op algemene verenigingen die aanspreekt bij een oudere leeftijdsgroep, waarbij de roeiclub als ontmoetingsplek na het roeien centraal staat.

Grafiek E: 'Eerste contact met de roeisport'

Grafiek F: 'Duur lidmaatschap (in jaren)'

Met roeien wordt relatief pas op late leeftijd begonnen, waardoor het aantal junioren in de sport klein is. De meeste leden komen in aanraking met de roeisport via hun studententijd (bij een studentenroeivereniging) of via vrienden of familie.

De enquête is ingevuld door een groot deel van de roeipopulatie (36,6%) dat lang lid is bij één of meerdere roeivereniging, namelijk meer dan 10 jaar. Daarna door respondenten gemiddeld 1 tot 4 jaar lid (25.3%) zijn. Echter is er een groot verschil te zien tussen de duur van lidmaatschap tussen het soort verenigingen, waarbij bij algemene verenigingen leden langer lid lijken (56,6%), terwijl bij studentenverenigingen 37,7% aan geeft 1 tot 4 jaar en 25,8% 4 tot 6 jaar lid te zijn (zie grafiek F '*Duur lidmaatschap*'). Deze verdeling zou verklaard kunnen worden door de duur van een WO bachelor en master, met een totale duur van ongeveer 5 jaar. Hierbij moet vermeld worden dat de resultaten van de enquête mogelijk een vertekend beeld geven van het duur van lidmaatschap. Leden die voor een korte periode lid zijn (geweest), zullen waarschijnlijk minder snel geneigd zijn de enquête in te vullen.

Het is opvallend dat 3,7% van de groep respondenten van algemene roeiverenigingen minder dan 1 jaar lid is van een roeivereniging. Daarnaast is 9,4% van de groep respondenten van studenten roeiverenigingen juist langer dan

10 jaar lid van een vereniging. Hierbij zou het ook mogelijk om oud-leden, donateurs of leden van verdienste kunnen gaan. Nader onderzoek zou moeten uitwijzen wat het verloop en oorzaken zijn van de mate van in- en uitstroom.

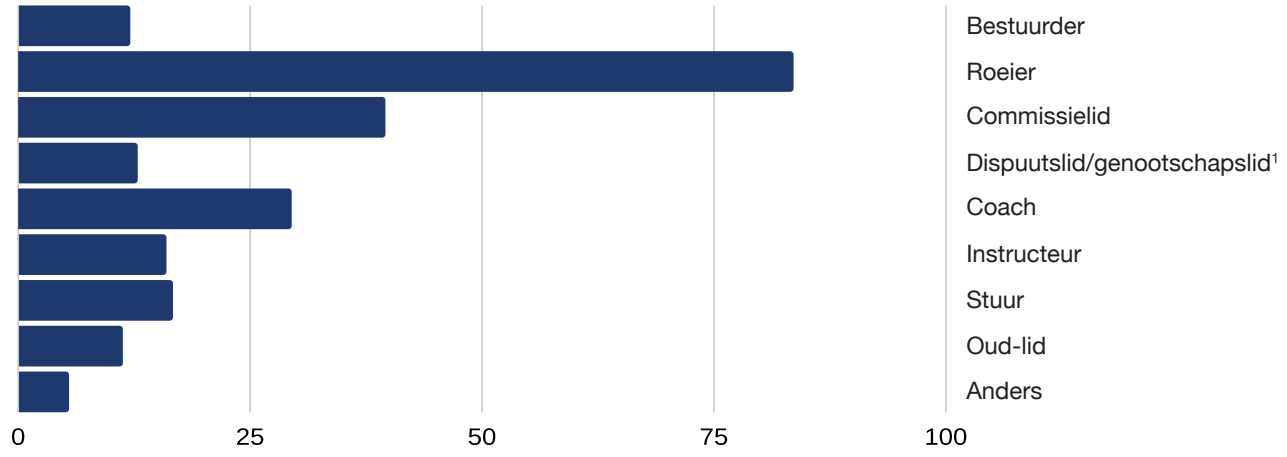
1.2 Waarom roeien

De meeste respondenten (50%) zijn via hun studententijd in aanraking gekomen met het roeien (zie grafiek E '*Eerste contact met de roeisport*'). De roeisport is in Nederland van oudsher een studentensport, met wedstrijden tussen verschillende universiteiten, zoals de Varsity in Nederland, maar ook bijvoorbeeld de *Boat Race* tussen Oxford en Cambridge in Groot-Brittannië. Daarnaast wordt de roeisport tijdens de introductieweken van universiteiten en, in mindere mate, hogescholen extensief gepromoot met als gevolg veel zichtbaarheid onder de studentenpopulatie. Het is dan ook een logisch gevolg dat een hoog percentage respondenten door hun studententijd in aanraking zijn gekomen met het roeien.

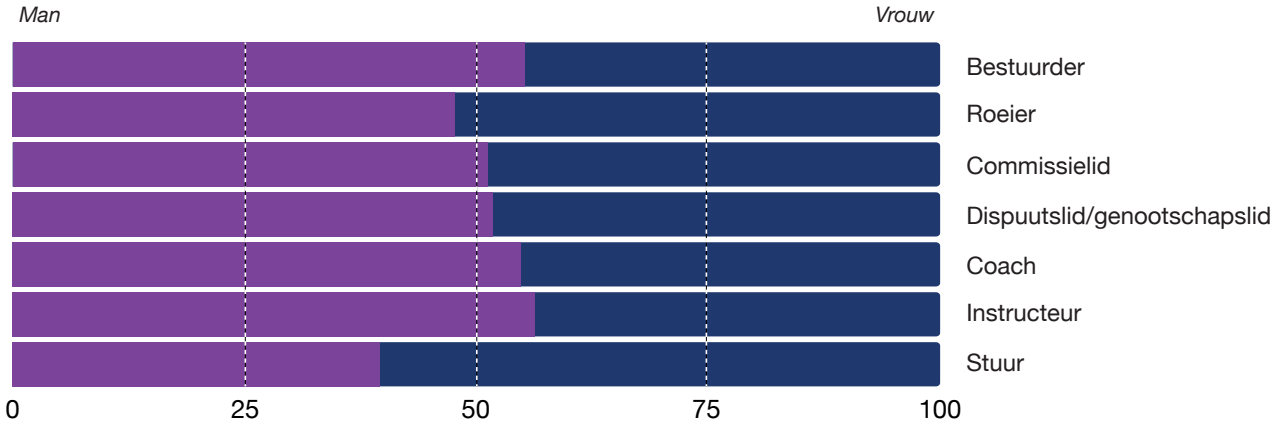
Terwijl er bij studentenverenigingen hoofdzakelijk één moment in het jaar is waarop men lid kan worden, is het bij algemene verenigingen minder eenduidig. Sommige studentenverenigingen kennen ook een lente wervingsperiode waarin tientallen roeiers lid kunnen worden, echter is de instroom het grootst tijdens de werving in de zomer. Bij algemene verenigingen kunnen geïnteresseerden over het algemeen het gehele jaar lid worden. Het is dan ook interessant om te kijken hoe leden van de algemene vereniging in aanraking zijn gekomen met de sport (zie grafiek E). Uit de enquête blijkt dat de meeste leden van algemene verenigingen aangeven via '*eigen interesse*' (32%) of '*via mijn studententijd*' (29,9%) betrokken te raken bij de roeisport. Ook bij algemene verenigingen is te zien dat veel repondenten met de sport in contact zijn gekomen tijdens hun studententijd.

Naast het feit dat 50% van het totaal

Grafiek G: 'Positie binnen de roeisport'

Grafiek H: 'Man/vrouw-verdeling: posities binnen de roeisport'

1. *Een dispuut of genootschap is een kleiner verband binnen studentenverenigingen. Dit verband heeft met name een sociale functie, waarbij (samen) roeien geen bepalende voorwaarde is.*

aantal respondenten aangaf in contact te zijn gekomen met het roeien tijdens hun studententijd, hebben ook veel respondenten aangegeven de sport te leren kennen via '*familieleden*' en via '*vrienden*' met een totaal van 48,2%.

Dit alles duidt op een sport die voornamelijk bekend is door het 'ons kent ons', namelijk via vrienden, familieleden en via de studententijd. Het gevolg hiervan is dat er een homogene groep ontstaat die lid wordt van de roeiverenigingen; namelijk mensen uit eenzelfde (hoogopgeleid) leefmilieu. Weinig leden zijn in aanmerking gekomen met de roeisport middels TV, krant of schoolroeien. Dit kan komen doordat roeien relatief gezien geen groot bereik heeft op zulke kanalen. Anderzijds kan het ook zijn dat mensen die de sport wel via deze kanalen zien, zich niet tot de sport aangetrokken voelen, omdat zij zich niet herkennen in de bestaande roeipopulatie. Het gevaar is dat er een vicieuze cirkel ontstaat waarbij de sport door zijn homogene groep, geen leden aantrekt van buiten deze homogene groep.

Doordat leden via hun studententijd, vrienden of familie in contact met de sport zijn gekomen, worden er veel personen lid uit eenzelfde (hoogopgeleid) leefmilieu. Het gevaar ontstaat dat personen buiten deze homogene groep niet in contact komen met of zich niet aangetrokken voelen tot de sport.

Het is ook interessant om te weten wat de respondenten doen binnen de roeisport, de resultaten hiervan zijn te vinden in grafiek D '*Positie binnen de roeisport*'. Het overgrote deel van de populatie is zelf nog actief als roeier, namelijk 83,5%. Daarnaast zijn veel personen ook actief in andere functies, zoals in een commissie, als coach, als stuur of in het bestuur.

Het is belangrijk om te kijken naar representatie op bepaalde posities. Om een idee te krijgen naar de verdeling binnen bepaalde posities tussen mannen en vrouwen is hiervoor een vergelijking gemaakt (zie grafiek H '*Man/vrouw-verdeling*'). Een gelijke man-vrouw verdeling is terug te zien in de positie als roeier, en leden van een commissie of dispuut. Daar staat tegenover dat er nog geen gelijke verhouding is te zien is binnen clubbesturen. Van de mannelijke respondenten heeft 13,6% een bestuurlijke functie, vergeleken met 10,7% van de vrouwelijke respondenten.

De functies bestuurder, coach en instructeur worden vaker bekleed door een man. Vrouwen zijn daarentegen vaker stuurvrouw.

Een gelijke verdeling is ook niet terug te zien in de overige functies binnen de roeisport. Zo zijn vrouwen vaker stuur dan mannen en zijn mannen weer vaker coach of instructeur dan vrouwen. We zien eenzelfde verhouding terug binnen het topsportprogramma van de KNRB, waarbij het overgrote deel van de posities als coaches en begeleider wordt bekleed door mannen. Enerzijds kan dit komen doordat de vrouwelijke aanwas vanuit studenten en algemene verenigingen lager is. Dit kan komen doordat de vrouwelijke aanwas vanuit studenten en algemene verenigingen lager is. Als gevolg hiervan zien vrouwen binnen de KNRB ook geen rolmodellen waarmee ze zich kunnen identificeren, wat ervoor kan zorgen dat zij ook minder snel deze posities willen vervullen.

Respondenten hadden ook de mogelijkheid om een toelichting te geven op de specifieke positie die ze bekleden. Hier is onder andere het antwoord '*diversiteitscoördinator*' en *'instructeur aangepast en toegankelijk roeien*' ingevuld. Deze antwoorden geven een indicatie dat er binnen de roeiwereld al draagvlak is voor het vergroten van een diverse roeipopulatie en er initiatieven worden opgezet om dit ook te realiseren.

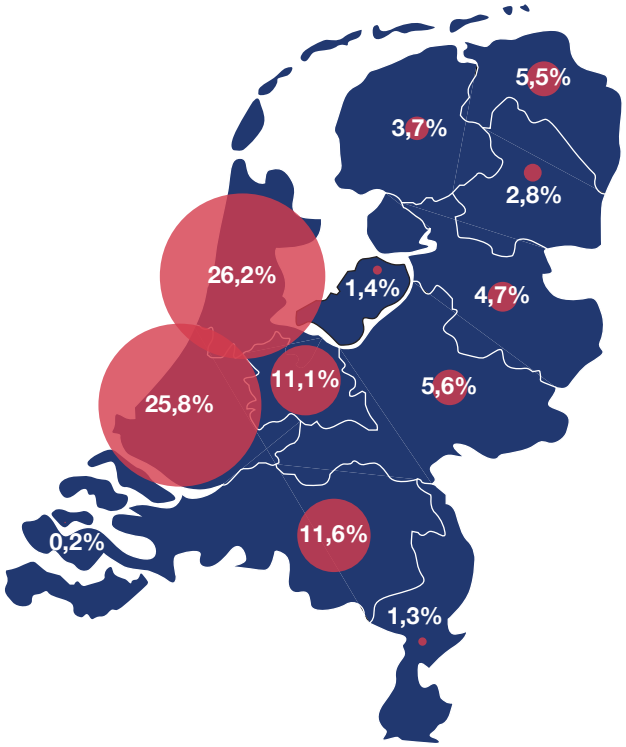
1.3 Waar roeit Nederland?

Uit figuur 1 '*Provincie van lidmaatschap*' blijkt dat de het grootste aandeel van respondenten uit Zuid-Holland en Noord-Holland (beide 26%) komen. Wat van belang is om te vermelden, is dat de percentages van de provincies waar de respondenten vandaan komen overeenkomen met die uit het ledenbestand van de KNRB.

Het vermelden van provincies is belangrijk om mee te nemen tijdens het analyseren en lezen van de resultaten. Er kunnen bijvoorbeeld verschillen zijn in hoe personen uit verschillende regio's binnen Nederland aankijken tegen

diversiteit en inclusie. Daarnaast heeft de Randstad een hogere diversiteit in onder andere afkomst en religie. Dit is iets wat mogelijk ook binnen de roeipopulatie wordt weerspiegeld.

Figuur 1: 'Provincies van lidmaatschap'

2. Wie roeit in Nederland?

2.1 Geslacht en seksualiteit

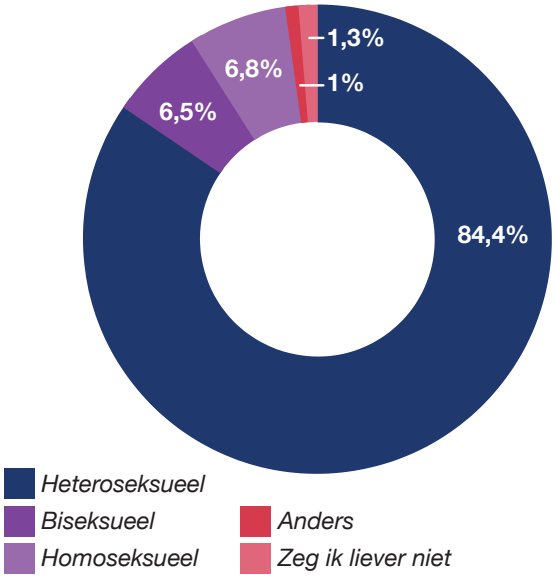
Zoals eerder in grafiek A '*Geslacht*' naar voren is gekomen, is in de roeisport de verdeling tussen mannen en vrouwen nagenoeg gelijk. Daarnaast hebben 10 personen 'non-binair' ingevuld. Door 99% van de respondenten is aangegeven dat het geslacht waar diegene zich mee identificeert overeenkomt met het geslacht aangewezen bij de geboorte. De overige 1% identificeert zich niet met het geslacht dat bij de geboorte is aangewezen. Uit onderzoek over de gehele Nederlandse populatie identificeert gemiddeld 3.9% zich niet met het aangewezen geslacht. Het resultaat uit deze enquête lijkt daarmee af te wijken van de standaard van de Nederlandse maatschappij (Movisie, 2021a, p. 3).

Het merendeel van de respondenten (84,4%) geeft aan heteroseksueel te zijn. Daarnaast geeft 6,5% aan biseksueel te zijn en 6,8% homoseksueel (zie grafiek J 'Seksualiteit'). Ook kan er worden gekeken naar een vergelijking binnen de data tussen het percentage mannen en vrouwen dat aangeeft homoseksueel of biseksueel te zijn. Hieruit komt naar voren dat 4,7% van de vrouwen en 8,6% van de mannen aangeeft homoseksueel te zijn. 9,5% van de vrouwen en 3,3% van de mannen geeft aan biseksueel te zijn.

Van de roeipopulatie identificeert 13,3% zich als LHB, tegenover 4-7% landelijk.

Bij het landelijke gemiddelde wordt er door onderzoeksbureau Movisie onderscheid gemaakt tussen *lesbisch* (1,4 tot 2,4%), *biseksuele vrouwen* (3,3%), *homoseksueel* (2,6 tot 3,2%) of *biseksuele mannen* (1,7%)' en '*het aangetrokken voelen tot een persoon van hetzelfde geslacht*'. Het percentage vrouwen dat aangeeft zich (ook) seksueel aangetrokken te voelen tot vrouwen bedraagt 18,7% en bij mannen is dat 12,4% (Van Beusekom en Kuypers, 2018). Aangenomen wordt dat tussen de 4 en 7% zich identificeert als LHB (*lesbisch, homoseksueel of biseksueel*). In de enquête wordt geen onderscheid gemaakt tussen het aangetrokken voelen tot en de zelfidentificatie van seksualiteit, waardoor het interpreteren van de resultaten lastiger is. Echter duiden de resultaten erop dat binnen de roeisport relatief veel personen homo- of biseksueel zijn (en daarvoor uit komen in de enquête).

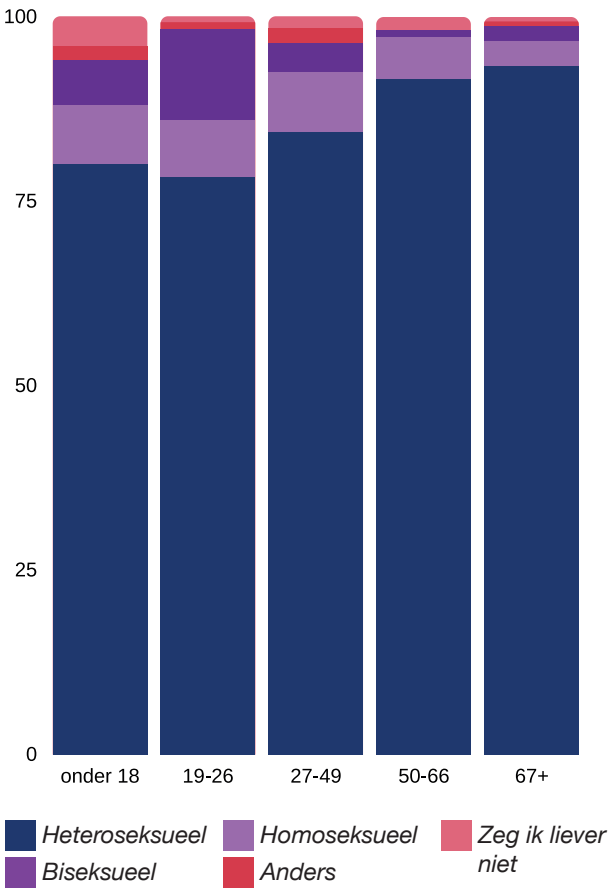
Grafiek J: 'Seksualiteit'

In grafiek K '*Leeftijd en seksualiteit*' wordt een vergelijking gemaakt tussen de verschillende leeftijdscategorieën en seksualiteit. Hierin komt naar voren dat met name 77% van de respondenten die biseksueel zijn, zich bevindt in de leeftijdscategorie van 18 tot en met 27 jaar en waarschijnlijk lid is bij een studentenvereniging. Dit zou kunnen komen doordat deze groep zich nog meer aan het oriënteren is. Daarnaast blijven biseksuelen vaker in de kast (50% van de mannen en 14% van de vrouwen) dan homoseksuelen (3% van de mannen en 2% van de vrouwen) (Kuyper, 2015). Dit zou ertoe kunnen leiden dat personen met een vaste partner van het andere geslacht zich niet meer (willen) identificeren met biseksualiteit of daar open over willen zijn.

Ook het aantal personen dat aangeeft homoseksueel te zijn is het grootste in de leeftijdscategorie van 18 tot en met 27 jaar. In totaal geeft 20% in deze leeftijdscategorie aan homo- of biseksueel te zijn. Wanneer dit wordt vergeleken met het percentage homo- en biseksuelen in andere leeftijdscategoriën (zie grafiek K) wordt duidelijk dat naarmate de leeftijd toeneemt het percentage afneemt. Dit zou kunnen wijzen op grotere acceptatie van homo- en biseksualiteit onder jongvolwassenen en in studentenverenigingen.

Grafiek K: 'Leeftijd en Seksualiteit'

Tot slot geeft ongeveer 0,9% de optie 'anders' aan. Bij de antwoordoptie '*anders*' zijn er reacties als *pansexueel, queer, onduidelijk, nog niet uit de kast gekomen* en mensen die aangeven *nog niet te weten* wat hun seksuele voorkeur is. Daarnaast geeft 1,3% van de respondenten aan liever de seksuele voorkeur aan te willen geven.

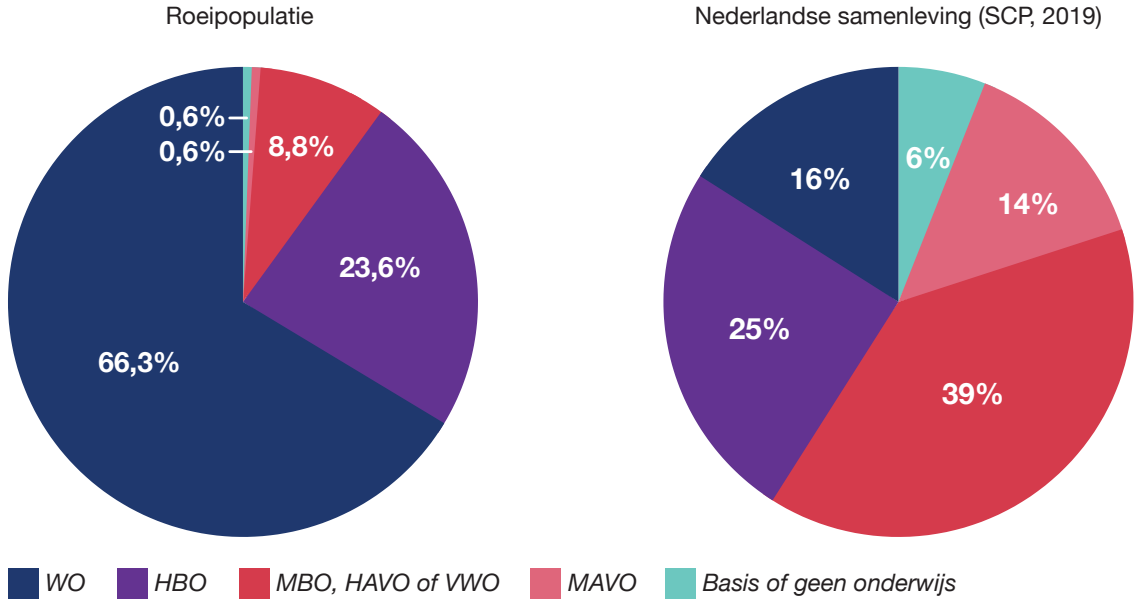
2.2 Opleiding en inkomen

De roeipopulatie is hoogopgeleid, namelijk 90% van alle respondenten heeft hoger beroepsonderwijs (HBO met 24%) of wetenschappelijk onderwijs (WO met 66%) gevolgd of afgerond (zie grafiek L *'opleidingsniveau'*). Hiermee vormt de roeisport een groot contrast met de Nederlandse maatschappij, waarbij in 2019 25% HBO en 16% WO, met dus een totaal van 41% hoger onderwijs heeft gevolgd of afgerond (SCP, 2019). Gezien het grote aantal studentenverenigingen dat de sport kent, waarmee een hoog percentage van hoogopgeleiden een automatisch gevolg is, is het interessant om te kijken of binnen leden van algemene verenigingen er een minder sterke nadruk op hoogopgeleiden is. Binnen de studentenpopulatie ligt dit percentage op 96,6% (waarvan 82,6% wetenschappelijk onderwijs volgt of heeft gevolgd).

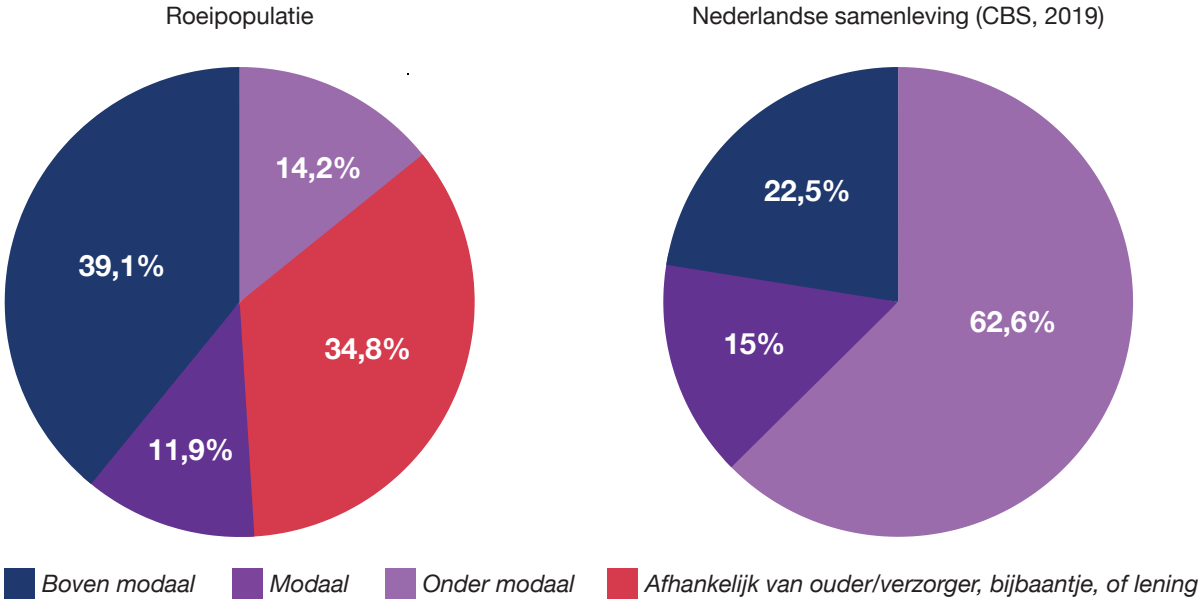
Het grote aandeel studenten (37,7% van het totaal aantal leden) zorgt ervoor dat de roeipopulatie hoogopgeleid is (90%) vergeleken met de Nederlandse maatschappij (41%). Daarnaast bevindt een relatief groot deel van de roeipopulatie zich in een sociaal-economische groep dat boven modaal verdient (39,1%, tegenover 22,5%).

Bij de algemene verenigingen is 85,3% hoger opgeleid. Veel respondenten van algemene verenigingen geven aan met de sport in aanraking te zijn gekomen via de studententijd of vrienden en familie. In het algemeen komen vrienden en familie vaak uit eenzelfde soort milieu en

Grafiek L: 'Opleidingsniveau'

Figuur M: 'Inkomen'

eenzelfde opleidingsniveau (Bloem, 2017). Dit verklaart ook het grote aandeel hoogopgeleiden bij algemene verenigingen.

Studentenverenigingen worden vaak door koepelorganisatie (o.a. universiteit en hogeschool) verplicht tot een bepaald minimum percentage leden dat verbonden is aan de betreffende koepelorganisatie. Vervolgens zijn deze percentages weer bepalend voor subsidies die aan de vereniging verleend worden. Er is echter vaak wel de ruimte binnen deze regelingen om ook een percentage studenten van middelbaar onderwijs (MBO) toe te laten tot de vereniging. Uit deze enquête blijkt echter dat verenigingen voor 96,6% uit hoger opgeleiden bestaan; mogelijk is er ruimte voor een hogere diversiteit op basis van opleiding.

In grafiek M '*inkomen*' blijkt dat 39% van de respondenten boven modaal verdient (het modaal inkomen is 36.500,- bruto per jaar, inclusief vakantiegeld), 34,8% van de respondenten is afhankelijk van ouders/verzorgers, staatslening en/of bijbaantje, 12% heeft een modaal inkomen

en 14,2% heeft een inkomen onder het modaal. Doordat de roeisport sterk geworteld is onder studenten, die vaak weinig tot geen inkomen hebben, is het belangrijk om een onderscheid te maken tussen studenten en algemene verenigingen. Hieruit blijkt dat het merendeel van de leden (61%) van een algemene roeivereniging boven modaal verdient. Het percentage dat boven modaal verdient in de Nederlandse maatschappij is 22,5% (CBS, 2019).

Het merendeel van de groep '*afhankelijk van ouders/verzorgers*' komt voort uit de leeftijdscategorieën onder 18 (junioren die lid zijn bij algemene verenigingen) en tussen de 18 en 27 jaar. De laatste groep is vaak vanwege hun studie afhankelijk van deze inkomstenbron (70,4%) of heeft een inkomen onder modaal (16%).

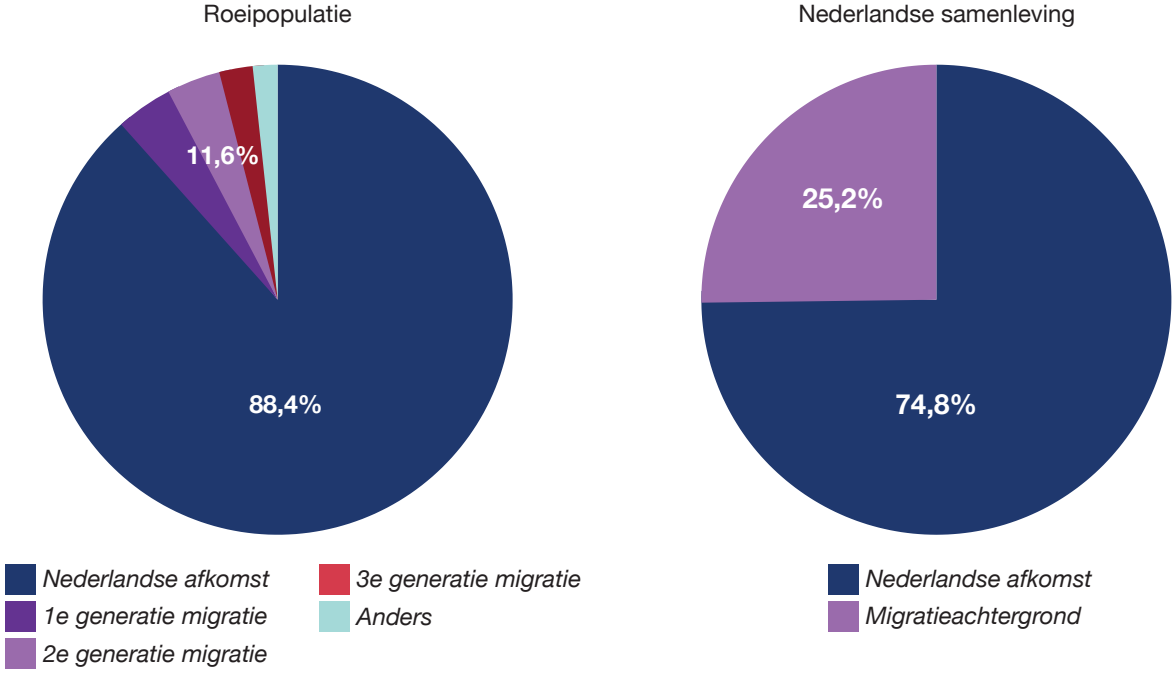
2.3 Afkomst en religie

Grafiek N '*Afkomst*' laat zien dat 88,4% van de roeipopulatie een Nederlandse afkomst heeft. Een klein deel 3,9% van de populatie, geeft aan eerste generatie (zelf in het buitenland geboren), 3,7% tweede generatie (zelf in Nederland geboren, minstens 1 ouder in het buitenland geboren) en 2,3% derde generatie te zijn (zelf en beide ouders in Nederland geboren en minstens 1 van de vier grootouders in buitenland geboren). Van de respondenten die 1e, 2e of 3e generatie van buiten het Europese continent zijn, komen er een aantal landen vaker naar voren. Dit zijn Indonesië (*24 keer*), Suriname (*7 keer*), China (*7 keer*) en Marokko (*4 keer*). Wanneer deze cijfers worden vergeleken met cijfers van de Nederlandse maatschappij, kunnen we zien dat deze cijfers sterk afwijken. In Nederland heeft in 2021 25,2% van Nederlanders een 1e of 2e generatie migratieachtergrond CBS, 2021a), tegenover 7,6% van de roeipopulatie.

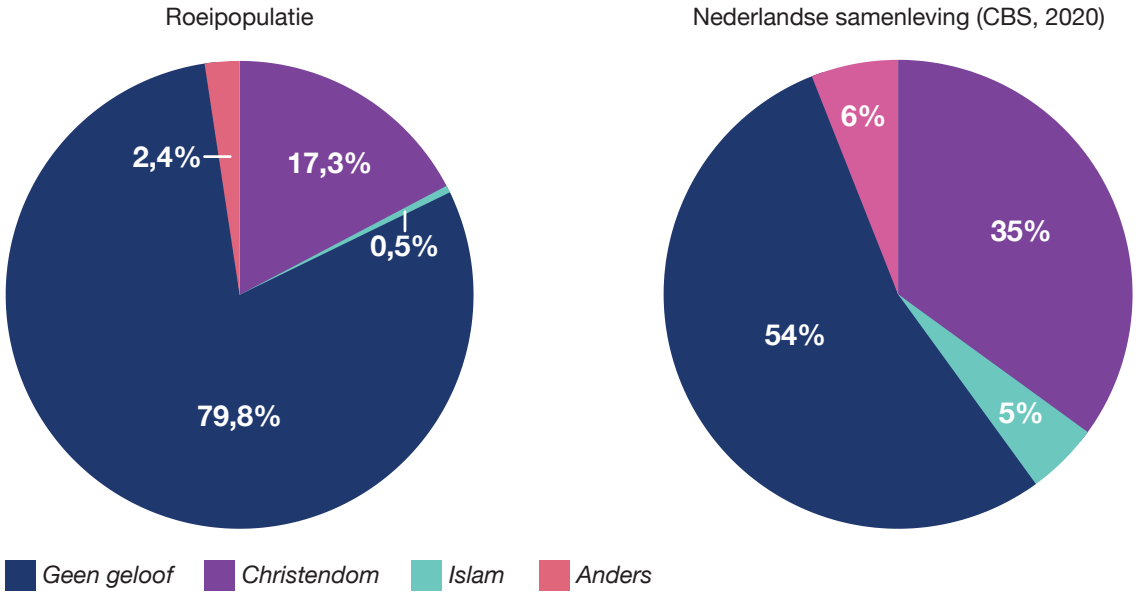
Binnen de roeipopulatie heeft 11,6% een migratieachtergrond (tegenover 25,2% landelijk). Hiervan heeft 54% een niet-westerse migratieachtergrond.

Daarnaast is er een onderscheid gemaakt tussen personen met een westerse en een niet-westerse migratieachtergrond. Van de 1e generatie is 66% (*33 van de 50*) en bij de tweede generatie komt 38% (*18 van de 47*) van de respondenten uit een westers land. Van de derde generatie heeft 23% (*7 van de 30*) van de respondenten een westerse achtergrond. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de roeipopulatie die zelf geëmigreerd is een westerse achtergrond heeft. Van de personen met een niet-westerse migratieachtergrond is de meerderheid zowel zelf als de ouders geboren in Nederland. Naast dat de

Grafiek N: 'Afkomst'

Grafiek P: 'Geloofsovertuiging'

roeisport een zeer laag percentage Nederlanders met een westerse migratieachtergrond aantrekt, trekt de sport in verhouding nog minder Nederlanders aan met een niet-westerse migratieachtergrond.

In grafiek P '*Geloofsovertuiging'* is te zien dat de meerderheid (79,9%) van de roeipopulatie geen geloof praktiseert. Daaropvolgend geeft 17,3% aan christen te zijn en 0,5% moslim. Tot slot hebben een aantal personen (2,4%) aangegeven een andere geloofsovertuiging te hebben waaronder joods, humanist en agnostisch, of een christelijke opvoeding te hebben gehad. Wanneer we dit afzetten tegen cijfers van het CBS betreffende geloofsovertuigingen van de Nederlandse bevolking dan vormt de roeisport hiermee geen directe afspiegeling van de maatschappij. Zo is 5% van de bevolking moslim en ongeveer 35% christen (CBS, 2020).

Deze cijfers wijken flink af van de norm in de Nederlandse maatschappij. Echter, wanneer er wordt gekeken naar het percentage mensen dat christelijk en hoogopgeleid is, is 17,4% representatief voor de Nederlandse maatschappij (CBS, 2018). Daarentegen is het percentage mensen dat moslim en hoogopgeleid is 2,5% representatief voor de Nederlandse maatschappij (CBS, 2018). De roeisport bevat gemiddeld veel minder dan 2,5% moslimleden, moslims zijn dan ook ondervertegenwoordigd. Dit kan worden verklaard doordat de roeisport weinig personen aantrekt met een niet-westerse migratieachtergrond en de meeste Nederlandse moslims een migratieachtergrond hebben (Huijnk, 2018, p.24).

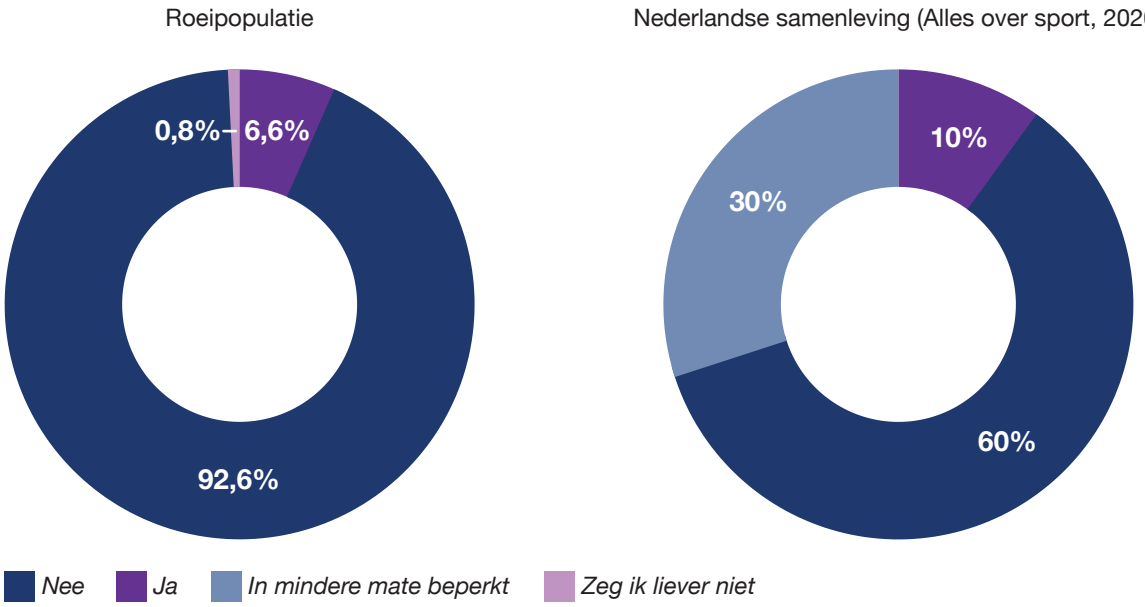
Dit lijkt er op te wijzen dat mensen met een andere culturele achtergrond of geloofsovertuiging dan atheïst en hoogopgeleid-christelijk niet in aanraking komen met de sport of zich niet aangetrokken dan wel thuis voelen in de roeisport.

2.4 Fysieke en/of verstandelijke beperkingen

Het overgrote deel van de respondenten die deze enquête hebben ingevuld (92,6%) heeft geen geestelijke/fysieke beperking of chronische aandoening (zie grafiek Q '*Fysieke en/of verstandelijke beperkingen'*). De roeisport is tot op zekere hoogte te beoefenen door mensen met een fysieke beperking. Onderzoek wijst uit dat 1 op de 10 inwoners van Nederland een matige tot ernstige beperking heeft. Daar bovenop is 3 op 10 inwoners in mindere mate beperkt (Alles over Sport, 2020).

Ondanks dat roeien tot op zekere hoogte goed te beoefenen is met een beperking, zijn er relatief weinig personen met een beperking die lid zijn bij een roeivereniging.

Grafiek Q: 'Fysieke en/of verstandelijke beperkingen'

Verder onderzoek zou moeten uitwijzen of het potentieel dat de roeisport biedt voor mensen met een beperking volledig wordt benut en in hoeverre de roeisport inclusief is voor mensen met een fysieke beperking. Hiervoor zullen de resultaten van het onderzoek gedeeld en samen gewerkt worden met de Commissie *Aangepast Roeien*.

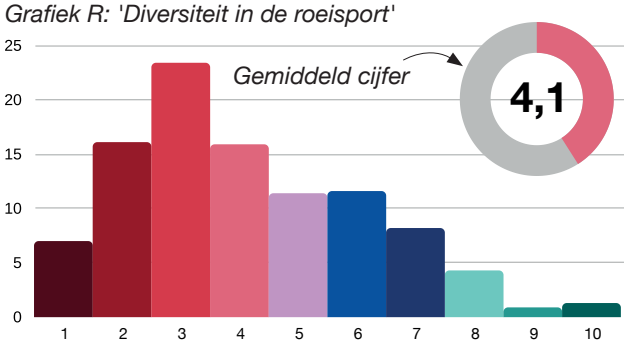
3. Wordt de roeisport als divers gezien?

Uit de enquête is gebleken dat de meerderheid van de respondenten vindt dat de roeisport onvoldoende divers is. Op een schaal van 1 tot 10 geeft 73,8% een 5 of lager (zie grafiek R *'Diversiteit in de roeisport'*). Het zwaartepunt ligt op 3 (23.4%) en slechts 6,5% geeft een 8 of hoger.

Echter, er kan worden aangenomen dat mensen die de thema's diversiteit en inclusie in de sport belangrijk vinden, sneller geneigd zijn de enquête in te vullen. Hierdoor kan het daadwerkelijke percentage van de roeipopulatie dat de sport niet divers mogelijk afwijken.

Om een beter beeld te krijgen hoe de roeipopulatie diversiteit ervaart, is daarom ook onderzocht hoe de diversiteit van de roeisport wordt gezien in vergelijking met een aantal andere sporten. In figuur 2 '*Diversiteit roeisport ten opzichte van andere sporten*' is te zien dat de roeisport als minder divers wordt gezien ten opzichte van *voetbal* (76,1%), *fitness* (70,9%) en in mindere mate *zwemmen* (36,1%), *tennis* (32,1%) en *wielrennen* (30,3%). *Schaatsen* en *hockey* worden ongeveer gelijkwaardig ingeschat op het gebied van diversiteit als roeien. Opvallend is dat bij zwemmen een grote meerderheid (36,6%) aangeeft niet te weten hoe divers de sport is.

Grafiek R: 'Diversiteit in de roeisport'

De roeipopulatie ervaart de sport als niet-divers.

Hieruit valt af te leiden dat de roeisport door de roeipopulatie zelf als niet divers wordt gezien. Uit dit onderzoek valt echter niet op te maken op welke fronten respondenten de diversiteit hebben beoordeeld. De diversiteit op basis van bijvoorbeeld afkomst of seksualiteit kan per sport erg verschillen, waardoor het interpreteren van de data lastig is. Zo wordt voetbal door een hoog percentage als veel

diverser gezien, maar geeft ook een relatief hoog percentage aan dat de roeien veel diverser is.

4. Conclusie en discussie diversiteit in de Nederlandse roeisport

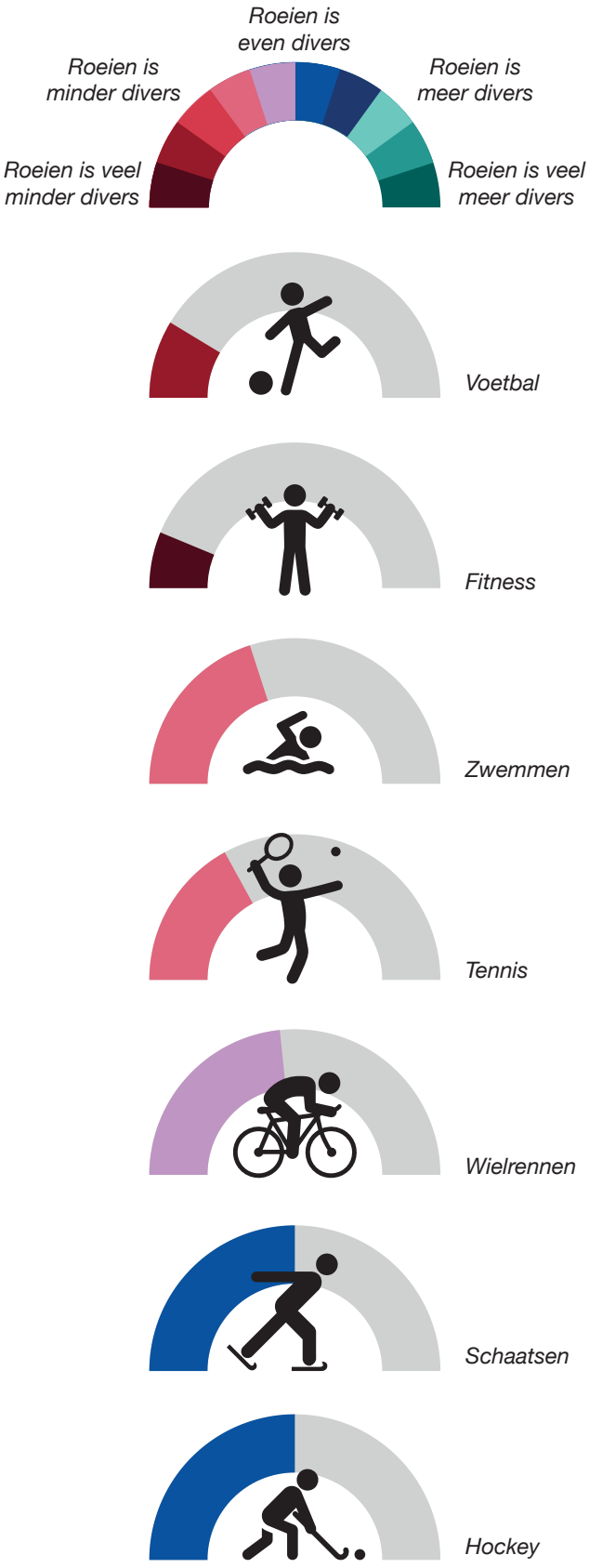
Het eerste deel van het onderzoek was gericht op het in kaart brengen van diversiteit binnen de Nederlandse roeisport. Uit de resultaten van de enquête is gebleken dat de roeipopulatie op verschillende kenmerken een lage diversiteit kent, met name ten aanzien van afkomst, religie opleidingsniveau en inkomen.

De roeisport wordt beoefend door bijna alle leeftijden, maar vaak wordt er pas op latere leeftijd begonnen (in de studententijd) in vergelijking met andere sporten. Mogelijke oorzaken kunnen het vereiste zwemdiploma en minimale lengte bij roeien zijn, waardoor jonge kinderen beginnen aan een andere sport voordat ze mogen deelnemen aan het roeien.

De roeisport heeft een redelijk representatieve populatie met betrekking tot gender en seksualiteit. De posities binnen de roeisport zijn niet allemaal evenredig verdeeld, met name wordt de positie als stuur meer door vrouwen bekleed en de positie als coach meer door mannen. De afkomst van de roeipopulatie kent weinig diversiteit en bestaat voornamelijk uit mensen zonder migratie achtergrond. Dit wordt ook weerspiegeld in de geloofsovertuiging van de roeipopulatie, die voornamelijk niet gelovig dan wel christelijk is. Tot slot is de roeipopulatie gemiddeld genomen zeer hoog opgeleid (90%) en de meeste personen verdienen boven modaal of zijn afhankelijk van een studielening, bijbaantje en/of ouders. De voornaamste reden hiervoor is dat veel personen beginnen met roeien bij een studentenvereniging. Deze verenigingen worden met name gepromoot tijdens de introductieperiode van de universiteit en zijn daarom vooral toegankelijk voor studenten van het hoger onderwijs.

Mogelijke oorzaken voor het homogene karakter in de roeisport zijn dat de meeste personen in contact komen met de sport in hun studententijd (48,5%) of via vrienden of familie (beide 24%). Hierdoor ontstaat er een mechanisme waarbij de sport personen aantrekt met eenzelfde achtergrond. Het sterk homogene karakter en het ontbreken van diversiteitskenmerken in de sport zorgt er ook

Figuur 2: 'Diversiteit roeisport ten opzichte van andere sporten'

voor dat veel personen uit een ander leefmilieu zich niet in de sport kunnen herkennen of zich minder thuis voelen.

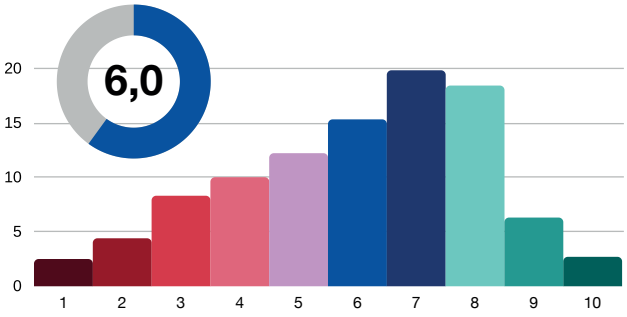
Uit het onderzoek blijkt dat de roeipopulatie de sport zelf ook als niet-divers ervaart. Vervolgonderzoek zal inzichtelijk moeten maken welke belemmeringen er zijn in de sport om de diversiteit te vergroten, zowel in beleid van de KNRB als in cultuur bij de roeiverenigingen, en welke stappen er ondernomen kunnen worden om de diversiteit te vergroten. Hiervoor kan de verzamelde data van dit deel van het onderzoek worden gebruikt als nulmeting.

C. Inclusie: Voelt iedereen zich thuis binnen de roeisport?

In het eerste deel van het onderzoek is in kaart gebracht wat de samenstelling is van de roeipopulatie met betrekking tot diversiteitskenmerken. Dit tweede deel van het onderzoek zal ingaan op de ervaring van inclusie binnen de roeipopulatie beschreven aan de hand van de resultaten van de enquête. In dit deel van het onderzoek hadden de respondenten ook de mogelijkheid om hun antwoorden toe te lichten.

Grafiek S: 'Inclusie in de roeisport'

1. Inclusie in de roeisport

Om de inclusie te meten binnen de roeisport, zijn er verschillende stelling in de enquête gericht op de ervaring van inclusie. Als eerste is er gevraagd in welke mate de respondenten de roeisport als inclusief ervaren. Vervolgens is er gevraagd in welke mate zij denken dat de roeisport inclusief is voor bepaalde minderheidsgroepen en/of diversiteitskenmerken. Tot slot is er naar de persoonlijke ervaring van de respondenten gevraagd, bijvoorbeeld of zij zich wel of niet thuis voelen in de roeisport en of zij wel eens te maken hebben gehad met grappen en/of negatieve opmerkingen.

1.1 Algemene ervaring van inclusie

De meerderheid van de respondenten geven het gevoel van inclusie in de roeisport op een schaal van 1 tot 10 een 6 of hoger (63,5%), met het zwaartepunt op de 7 (19,8%). Dit is in contrast met hoe de populatie de diversiteit ervaart, waarbij de meerderheid (73,8) een 5 of lager geeft (zie grafiek S '*Inclusie in de roeisport*'). Zoals naar voren is gekomen in het vorige hoofdstuk kent de roeisport op verschillende kenmerken, zoals opleiding, inkomen, afkomst en religie, een lage diversiteit en representeert het niet de Nederlandse samenleving. Dit zou ertoe kunnen leiden dat juist dankzij het ontbreken van diversiteit de meeste personen de roeisport als inclusief ervaren, omdat zij zichzelf kunnen identificeren met de andere personen in de sport.

2. Inclusie op basis van diversiteitskenmerken

Om een dieper inzicht te krijgen van de inclusie binnen de roeisport is de respondenten gevraagd in welke mate zij denken dat de roeisport inclusief is bij verschillende diversiteitskenmerken. Bij deze vraag is het belangrijk om te vermelden dat de antwoordoptie ‘weet ik niet’ mogelijk was. Hierdoor verschilt het aantal gegeven antwoorden per stelling van het aantal respondenten dat de enquête heeft ingevuld. De percentages die gegeven worden, zijn berekend over het totaal aantal antwoorden per stelling zonder de antwoordoptie 'weet ik niet' en niet over het totaal aantal respondenten van de gehele enquête. Het is daardoor niet representatief is voor alle respondenten van de enquête. De antwoordoptie ‘*weet ik niet*’ geeft een indicatie van een gebrek aan aanwezigheid van diversiteitskenmerken binnen de roeipopulatie en het bestaan van beleid dan wel voorzieningen met betrekking tot deze kenmerken.

> *"Ik heb hier zelf weinig eigen ervaring mee, maar uit hoe men over elkaar praat valt op te maken dat diversiteit en inclusie nog niet op het niveau is waar het zou moeten/kunnen zijn. Zowel op het gebied van geslacht als afkomst. Persoonlijk heb ik het idee dat seksualiteit al verder is in deze ontwikkeling, maar hierin kan ik niet voor een ander spreken aangezien ik dus hier zelf geen ervaring mee heb."*

(voor meer quotes zie bijlage 1)

2.1 Geslacht en seksualiteit

De roeisport wordt zowel voor mannen als vrouwen als inclusief ervaren. Op een schaal van 1 op 10 ligt echter bij mannen het zwaartepunt op 9 en bij vrouwen op 8 (zie grafiek T.1 '*Inclusie op basis van geslacht en sekualiteit*'). In de open antwoorden werd vaak aangehaald dat de roeisport (met name bij wedstrijdroeien) niet

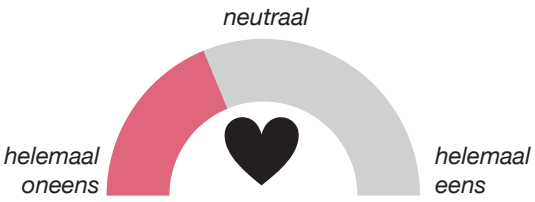
gelijk is. Hierbij werd geduid op de naamgeving van evementen (*Oude Vier* versus *Dames Vier*), ploegen (*zware acht, lichte acht* en *dames acht*) en volgorde van mannen en vrouwen in toernooien.

> *"Ik heb onlangs ervaren dat je als vrouw wel heel erg graag voorzitter moet willen worden, anders nooit aan beginnen. Wat een voor-oordelen en foute grappen krijg je cadeau!"*

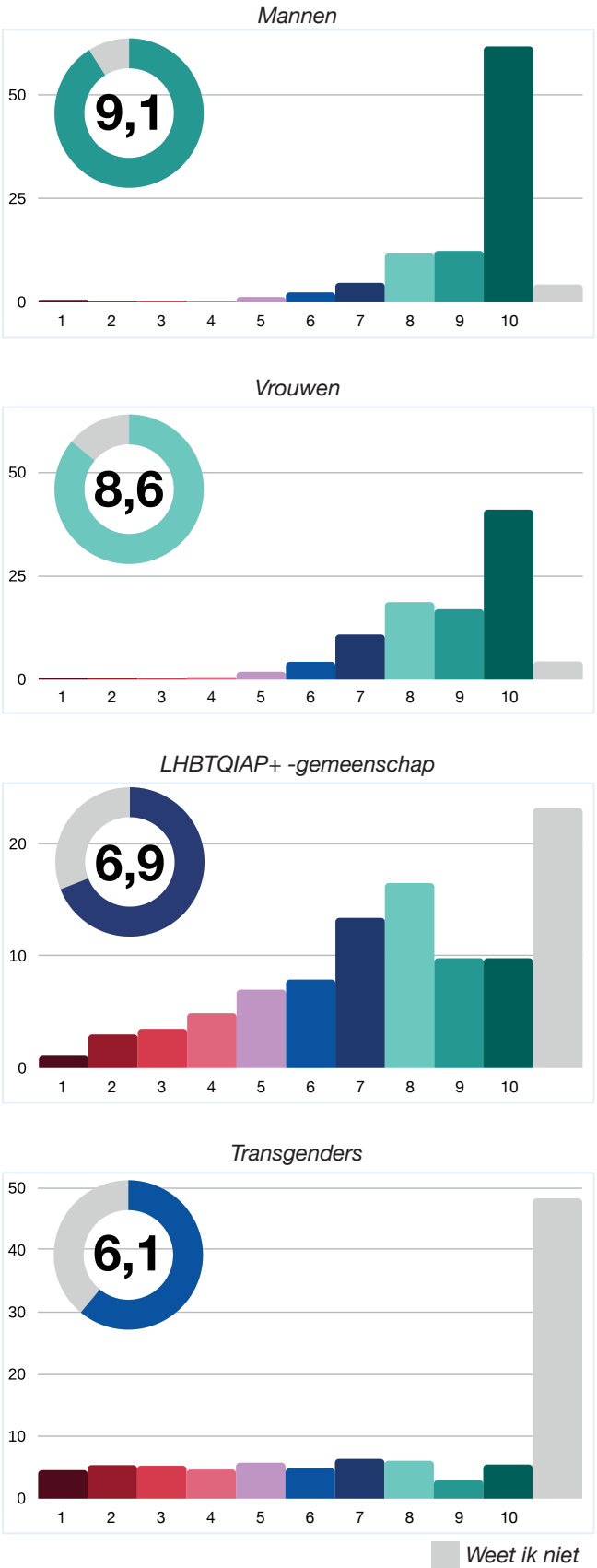
Uit de enquête blijkt dat de meeste respondenten (61,9%) de roeisport voldoende inclusief ervaren op basis van seksualiteit en identiteit (LHBTQIAP+), echter geeft bijna een kwart aan het niet te weten (zie grafiek T.1). Vaak wordt door de respondenten aangegeven dat zij denken dat de roeisport inclusief is, maar dat zij niet voor een ander kunnen spreken. Uit de open antwoorden blijken er grote verschillen te bestaan in ervaringen, waarbij door veel respondenten wordt aangegeven dat de vereniging waar zij lid zijn juist erg inclusief en open is en andere juist ervaringen hebben met negatieve grappen of ongemak op hun eigen vereniging. Daarnaast wordt vaak aangegeven dat het makkelijker is om als vrouw openlijk op hetzelfde geslacht te vallen, dan als man. In de enquête geeft ongeveer 30% aan dat het moeilijk is om openlijk homoseksueel te zijn binnen de roeisport. Redenen die hierbij genoemd worden zijn de vooroordelen en negatieve uitingen over homoseksualiteit, zoals dat je als homoseksueel minder sterk zou zijn, ongemakkelijkheden in de kleedkamer en uitspraken als '*ploeghomo*' en '*alle lichten zijn homo*'.

Naast seksualiteit en identiteit werd in de enquête apart gevraagd naar de mate van inclusie voor transgender personen, omdat hierbij

Figuur 3: 'Het is moeilijk om openlijk homoseksueel te zijn binnen de roeisport'

Grafiek T.1: 'Inclusie op basis van geslacht en seksualiteit'

voorzieningen zoals kleedruimte en toiletten, maar ook wedstrijdvelden en ploegindeling belangrijke onderwerpen kunnen zijn. Op deze vraag geeft 48,3% aan de mate van inclusie voor transgender personen niet te weten, wat duidt op het ontbreken van transgender personen en/of kennis over (delen van de) LHBTQIAP+ -gemeenschap in de roeisport.

> *"Het feit is dat het nooit echt heel makkelijk is om homoseksueel te zijn, omdat er altijd mensen zijn die daar persoonlijk tegen zijn. Maar dat daargelaten bestaan er voor homoseksuele mannen ook vooroordelen over fysieke capaciteiten, doorzettingsvermogen etc. Dingen die echt kunnen leiden tot frictie binnen een ploeg of bias in selecties"*

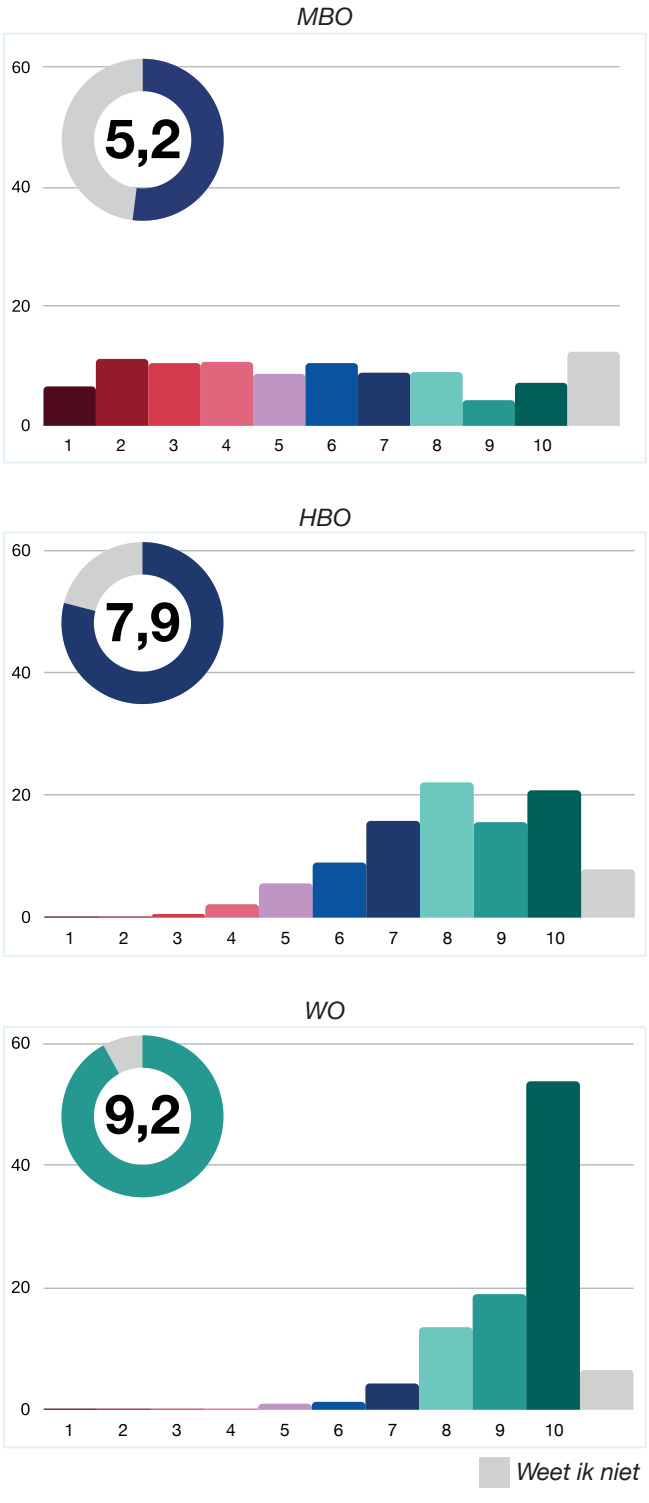
2.2 Opleidingsniveau en inkomen

In de enquête is zowel gevraagd naar de mate van inclusie voor studenten aan het MBO als aan het HBO en/of WO. De mate van inclusie voor HBO en WO studenten wordt als hoog ervaren met het zwaartepunt tussen de 8 en 9. Ten aanzien van MBO studenten verschillen de meningen echter sterk, met antwoorden tussen de 1 en 9, waarbij een kleine meerderheid (55,4%) een onvoldoende geeft (zie grafiek T.2 '*Mate van inclusie op basis van opleiding*').

> *"Er wordt ongelofelijk veel Gymnasium gedaan, hierdoor heb je soms wel een gevoel dat je minder bent met Havo."*

Uit het diversiteitsonderzoek blijkt dat het merendeel van de roeipopulatie boven modaal verdient. In de enquête is daarom ook gevraagd naar de mate van inclusie voor personen met in een inkomen onder modaal. 24,1% van de respondenten heeft aangegeven dit niet te weten. Daarnaast heeft 43,4% een onvoldoende gegeven (zie grafiek T.3 '*Mate van inclusie op basis van inkomen*'). Dat veel respondenten niet weten wat de mate van inclusie is, kan te maken hebben dat inkomen vaak minder zichtbaar en bespreekbaar is dan andere diversiteitskenmerken. Onder de open antwoorden van de respondenten die een onvoldoende hebben gegeven voor de mate van inclusie wordt de roeisport onder anderen

Grafiek T.2: 'Mate van inclusie op basis van opleiding'

aangewezen als een dure sport, waardoor niet iedereen de mogelijkheid heeft om de sport te beoefenen. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen of de kosten van de roeisport een beperkende factor zijn voor personen met een

laag inkomen en op welke manier dit kan worden aangepakt.

"Ik ben wel echt het stereotype van de roeiwereld qua uiterlijk, voorkeuren, en studieachtergrond. Echter heb ik niet 'rijke ouders' en een hele hoge studieschuld. Roeien is een hele dure sport en maakt het lastiger om dan een bijbaan te zoeken. Dit is voor veel mensen met minder inkomen een reden om dan niet voor roeien te kiezen."

2.3 Afkomst

Uit de enquête blijkt dat meer dan de helft (53%) van de roeipopulatie de sport als niet-inclusief ervaart voor personen met een migratie achtergrond (zie grafiek T.4 '*Inclusie op basis van afkomst*'). Antwoorden die worden gegeven zijn dat de sport overwegend wit en elitair is en dat er weinig diversiteit in cultuur is. Daarnaast wordt er aangegeven dat er sprake is van racistische of discriminerende uitspraken en termen in de roeisport, een voorbeeld dat in de enquête genoemd wordt is *ploegneger*.

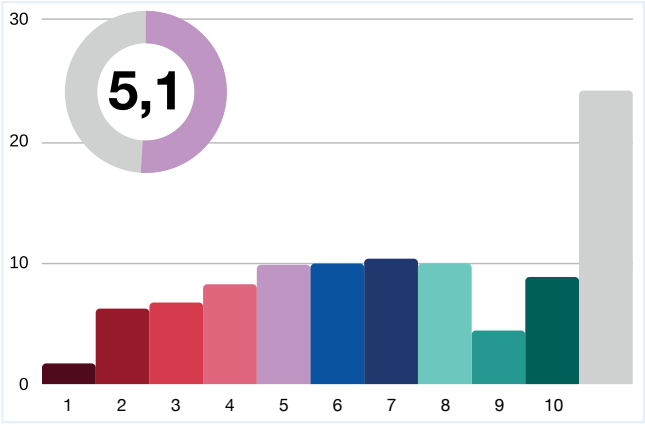
"Ik heb circa 12 jaar deel mogen zijn van de roeiwereld en van dezelfde afkomst ben ik nog geen lid tegengekomen. Dat maakt ook dat ik anders wordt gezien, anders wordt behandeld en anders naar mij wordt gekeken, hoe laagdrempelig en vriendelijk de roeiwereld ook is. De Nederlandse roeiwereld lijkt open. Persoonlijk vind ik dit niet. Ik denk en heb ervaren dat men erg selectief is (kan zijn)."

2.4 Fysieke en/of verstandelijke beperkingen

In grafiek T.5 '*De mate van inclusie op basis van een beperking*' is te zien dat de meeste respondenten de roeisport als niet-inclusief ervaren voor personen met een verstandelijke beperking, op een schaal van 1 tot 10 ligt het zwaartepunt op 2 met 13,3%. In totaal geeft 66,9% de mate van inclusie een onvoldoende. De roeisport wordt met iets grotere mate inclusief geacht voor personen met een fysieke beperking, namelijk 45,7% geeft een onvoldoende. In de open antwoorden wordt aangegeven dat er soms scheldwoorden voor een verstandelijke beperking worden gebruikt binnen verenigingen.

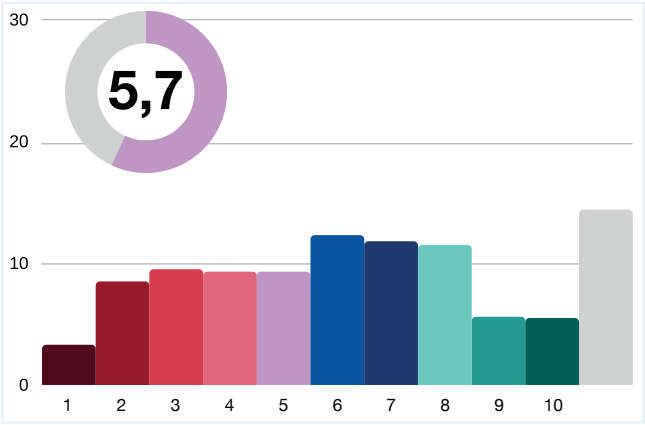
Grafiek T.3: 'Mate van inclusie op basis van inkomen'

Onder modaal

Grafiek T.4: 'Mate van inclusie op basis van afkomst'

Niet-Nederlands afkomst

De KNRB en veel verenigingen hebben zich de afgelopen jaren actief ingezet om roeien met een fysieke beperking mogelijk te maken, bijvoorbeeld door meer aandacht te geven aan para-roeien en blind roeien. Mogelijk wordt hierdoor de mate van inclusie voor personen met een fysieke beperking hoger ingeschat door de respondenten dan voor personen met een verstandelijke beperking. Echter kan er geconcludeerd worden dat de roeisport tot op zekere hoogte niet-inclusief wordt bevonden voor zowel personen met een verstandelijke en/of fysieke beperking.

"*Er zijn weinig roeiers met een lichamelijke beperking, terwijl ik roeien als een goed toegankelijke sport ervaar. Wat mij betreft mag daar meer aandacht voor komen. Het zou bijvoorbeeld leuk zijn om binnen mijn vereniging meer roeiers te hebben die vaste bank roeien, zodat je met leeftijdsgenoten kunt sporten, in plaats van met (vaak oudere) vrijwilligers.*"

3. Thuis voelen binnen de roeipopulatie

Om een beter beeld te krijgen van de mate van inclusie is in de enquête ook de persoonlijke ervaringen van de respondenten gevraagd. In figuur 4 '*thuis voelen in de roeisport*' en figuur 5 '*thuisvoelen op de roeivereniging*' is te zien dat een grote meerderheid zich zowel thuis voelt in de sport (88%) en op de vereniging (91%) waar zij lid zijn. Dit betekent dat ongeveer 1 op de 10 respondenten zich niet thuis voelt in de sport of op de vereniging.

"*In mijn ervaring is het uitkomen voor wie je bent geaccepteerd. Het gaat uiteindelijk niet om je geaardheid, afkomst, etc, maar wie je bent als persoon. Ik heb het idee dat dat in mijn vereniging de norm is. Dat voelt goed. Iedereen durft zichzelf te zijn en dat is geaccepteerd.*"

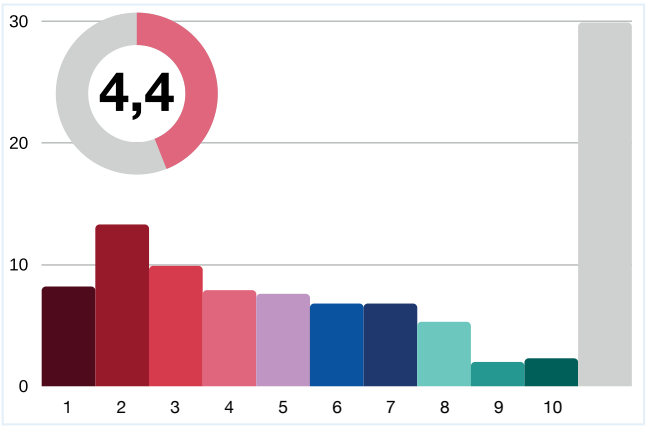
Echter wanneer er wordt gekeken naar specifieke minderheidsgroepen binnen de sport valt op dat de ervaringen anders zijn. Enerzijds is hiervoor een vergelijking gemaakt in hoeverre personen die onderdeel zijn van een bepaalde minderheidsgroep zich thuis voelen binnen de sport en de vereniging. Anderzijds is er gevraagd of de respondenten zich geen onderdeel van de roeipopulatie voelen op basis van één of meerdere diversiteitskenmerken (zie grafiek U '*niet-thuis voelen op basis van diversiteitskenmerken*'). Deze gegevens samen geven een indicatie hoe inclusie wordt ervaren door personen die zich identificeren met één of meerdere diversiteitskenmerken.

3.1 Geslacht en seksualiteit

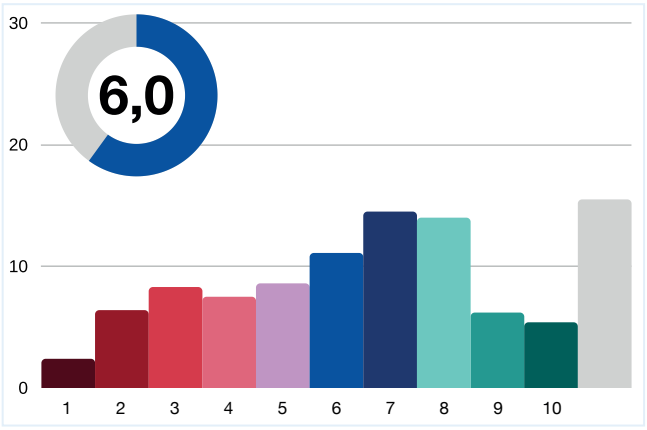
Een klein aantal (3,7%) van de respondenten geeft aan zich op basis van geslacht geen

Grafiek T.5: 'Mate van inclusie op basis van een beperking'

Verstandelijke beperking

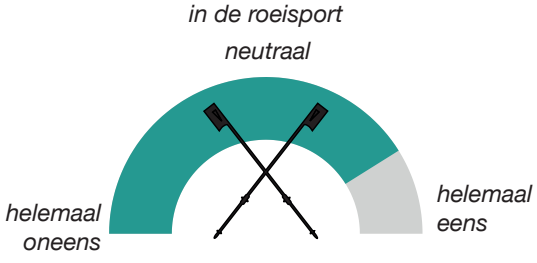

fysieke beperking, lange termijn ziekte of beperking in bewegingsvrijheid

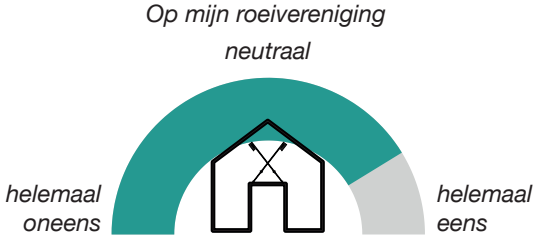

Figuur 4: 'Ik voel mij thuis'

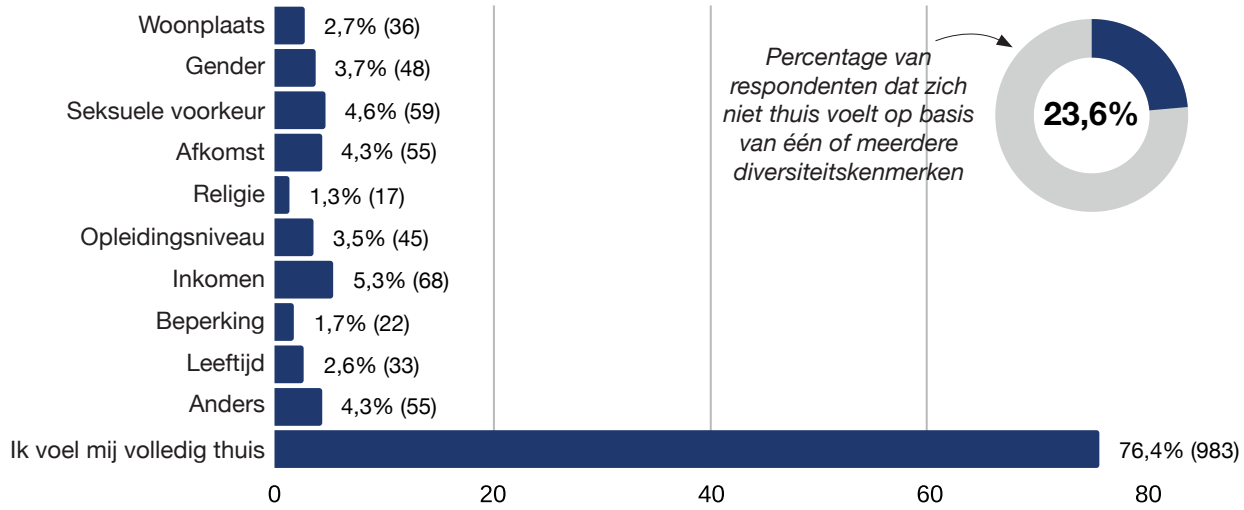
in de roeisport

Op mijn roeivereniging

Grafiek U: 'niet-thuis voelen op basis van diversiteitskenmerken' (% van de totale populatie)*

(x) = aantal respondenten

**meerdere antwoorden mogelijk*

onderdeel te voelen van de roeipopulatie. Zoals eerder naar voren is gekomen ervaren mannelijke respondenten een iets hogere mate van inclusie dan vrouwelijke respondenten.

Wanneer er wordt gekeken naar seksualiteit geeft 1 op de 3 respondenten die onderdeel zijn van de LHBTQIAP+-gemeenschap aan zich geen onderdeel van de roeipopulatie te voelen op basis van hun seksuele voorkeur, waaronder 36,4% van de homoseksuelen en 18,1% van de biseksuelen. Dit ligt dus een stuk hoger dan het gemiddelde van de roeipopulatie. Opvallend is dat meerderheid van personen met een niet-heteroseksuele geaardheid de algehele inclusie binnen de roeisport een 7 (op een schaal van 1 tot 10) geeft, wat overeenkomt met het gemiddelde van de gehele roeipopulatie. Daar staat tegenover dat ze zich in grotere mate geen onderdeel voelt van de roeipopulatie voelen.

"Qua homoseksualiteit heb ik vanuit mijn eigen ervaring nog maar één vervelende opmerking gehad, echter lakt mijn ploeg hun nagels voor iedere borrel zodat ik niet wordt uitgezonderd (mannenploeg). Dus het heeft twee kanten."

3.2 Opleiding en inkomen

1 op de 7 personen zonder WO opleiding voelt zich op basis van opleiding geen onderdeel van de roeipopulatie, waaronder 1 op de 5 van de respondenten met MBO als hoogst genoten opleiding en 1 op de 4 van de respondenten zonder opleiding of basisonderwijs.

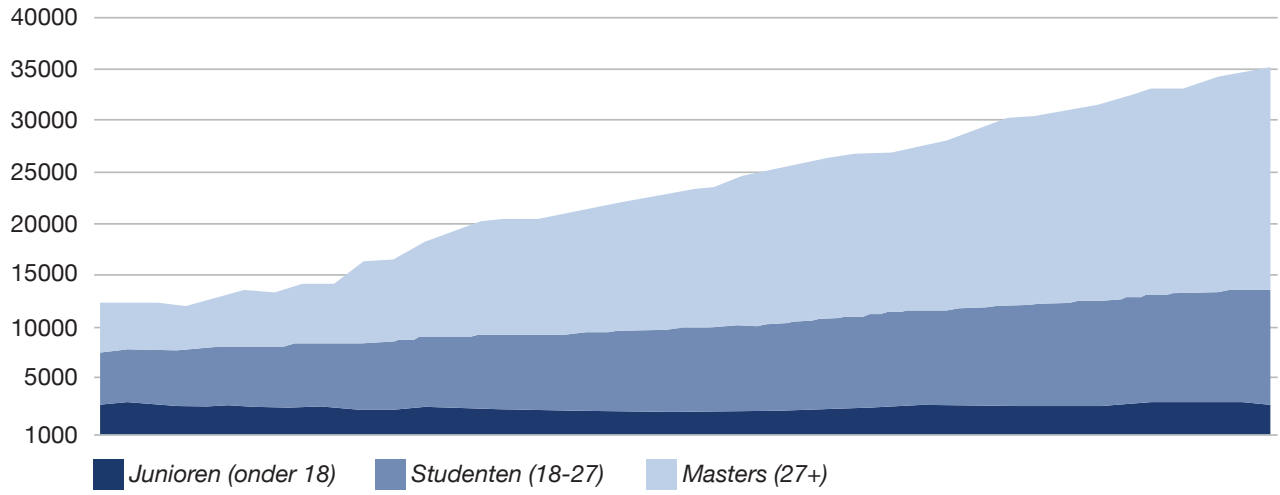
Daarnaast voelt 12% van de respondenten dat onder modaal verdient zich op basis van inkomen geen onderdeel van de roeipopulatie. In totaal voelt 5,3% van de respondenten zich geen onderdeel van de roeipopulatie op basis van inkomen. De respondenten die onder modaal verdienen ervaren de mate van inclusie in de roeisport lager dan het gemiddelde (de meerderheid geeft een onvoldoende).

"Als MBO student word je toch minder serieus genomen. Ik zie bijna niemand met kleur rondlopen binnen de roeiwereld en dit geldt ook voor mensen uit bijvoorbeeld de bijstand. Hier zijn naar mijn mening hele grote stappen te maken."

3.3 Afkomst en religie

1 op de 3 respondenten met een migratieachtergrond voelt zich op basis van hun afkomst geen onderdeel van de roeipopulatie. Meer specifiek is dat 28% van de respondenten met een eerste generatie migratie achtergrond (met name geëmigreerd uit een westers land), 35% met een tweede en 23,3% met een derde generatie migratie achtergrond. Wanneer er wordt gekeken naar de mate van inclusie geeft de meerderheid (57%) van de personen met een migratieachtergrond een onvoldoende, waarbij het zwaartepunt ligt tussen de 3 en 4 op een schaal van 1 op 10.

Grafiek V: 'Leeftijdsontwikkeling leden van de KNRB van 1978 - 2018'

"Ik voel me niet gediscrimineerd of benadeeld, maar er lopen niet genoeg mensen van kleur rond en dat voelt ongemakkelijk"

"Ik heb mezelf nooit minder welkom gevoeld door mijn handicap en ben altijd veel geholpen door aanpassingen in de boot."

Daarnaast geeft 2 op de 3 van de islamitische respondenten aan zich geen onderdeel te voelen op basis van hun geloof, ten opzichte van 1 op de 30 christelijke respondenten. Hieruit kan worden opgemaakt dat personen met een christelijke geloofsovertuiging zich in hoge mate onderdeel voelen van de roeipopulatie terwijl personen met een islamitische geloofsovertuiging dit niet hebben. Dit past in het beeld van een van oudsher witte sport met een zeer beperkt aantal personen met andere culturele waarden of een migratieachtergrond.

"Omdat drank bij een studentenroeivereniging toch een onderdeel is kan ik daar niet aan meedoen. Verder merk ik dat ik toch verschil van de rest qua cultuur"

3.4 Fysieke en/of verstandelijke beperkingen

1 op de 4 respondenten met een fysieke of verstandeljke beperking geeft aan zich op basis van deze beperking geen onderdeel te voelen van de roeipopulatie, waarbij 1 op de 6 zich op basis van een fysieke beperking voelt buitengesloten. Wel voelt men zich overwegend thuis in de roeisport en op de vereniging.

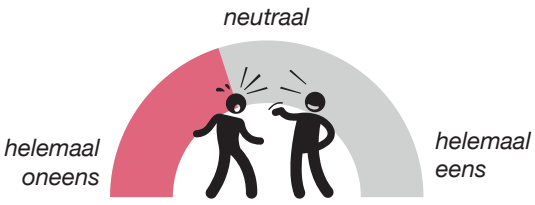
3.5 Leeftijd

1 op de 10 junioren voelt zich op basis van leeftijd geen onderdeel van de roeipopulatie. Ondanks dat het meerendeel van de junioren zich thuis voelt binnen de roeisport, heeft 40% te maken gehad met negatieve grappen of vooroordelen. Het is hierbij interessant om te kijken naar de ledenontwikkeling door de jaren heen (zie figuur V '*Ledenontwikkeling van de KNRB van 1978 - 2018*'. Hier valt op dat het ledenaantal in 40 jaar flink gegroeid is, echter is het aantal junioren ongeveer gelijk gebleven. Junioren zijn relatief gezien dus een steeds kleiner deel van de totale ledenpopulatie. Daarnaast is de leeftijdscategorie 18-27 grotendeels lid bij een studentenvereniging. Op de meeste verenigingen ontstaat hierdoor een groot contrast tussen een kleine aantal junioren en veel masters (27+). Dit kan mogelijk bijdragen dat sommige junioren zich geen onderdeel voelen van de roeipopulatie. In dit onderzoek is niet onderzocht of grappen en negatieve vooroordelen vooral gemaakt worden tussen junioren onderling of dat dit ook daarbuiten plaatsvindt.

4. Negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van diversiteitskenmerken

Tot slot is er onderzocht of respondenten te

Figuur 5: 'Negatieve grappen en/of vooroordelen

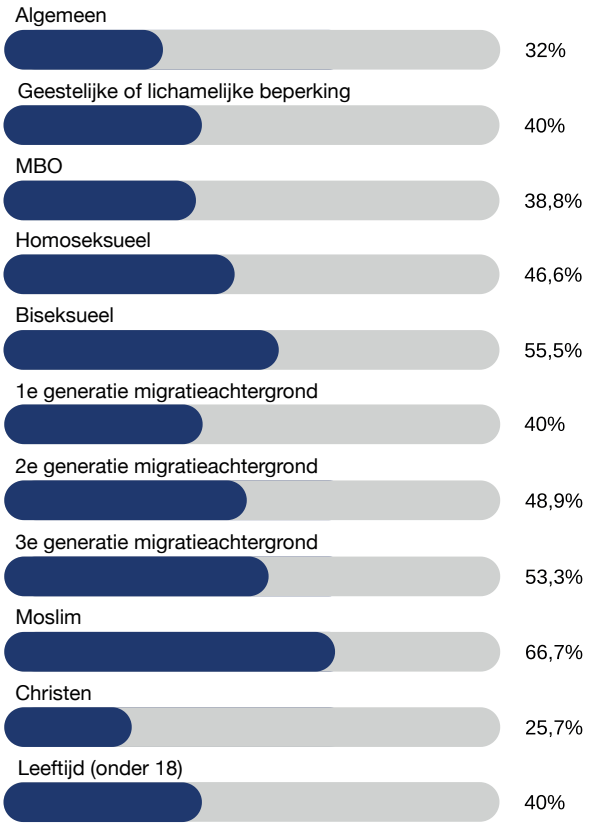

maken hebben gehad met negatieve grappen en/of vooroordelen. Hierin kan de algehele roeipopulatie worden vergeleken met specifieke diversiteitskenmerken. Met deze gegevens kan een beeld worden geschetst van de cultuur en vormen van micro-agressie binnen de roeisport. Daarmee kan het bijdragen aan het verder begrijpen van de eerder geschetste mate van inclusie, het thuis voelen in de roeisport en het mogelijke gebrek aan diversiteit.

32% van de respondenten geeft aan dat zij zelf te maken hebben gehad met negatieve grappen of vooroordelen binnen de roeisport (zie figuur 5). Dit kan zijn door het te zien of zelf mee te maken. In grafiek W '*Negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van diversiteitskenmerken*' is het percentage te zien van het aantal personen dat te maken heeft gehad met negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van één van de eerder genoemde diversiteitskenmerken. Opvallend is dat het percentage dat hiermee te maken heeft, structureel hoger ligt bij personen met één van de diversiteitskenmerken. Zo heeft maar liefst de helft van de respondenten met een migratieachtergrond en/of andere seksualiteit dan heteroseksueel te maken met negatieve grappen en/of vooroordelen. Dit duidt erop dat er binnen de roeisport sprake is van een cultuur waarbij personen die niet binnen de 'norm' vallen, niet altijd als gelijke worden behandeld, dan wel aangesproken worden. Dit kan bijdragen aan het gevoel er 'niet bij te horen' of 'niet thuis te voelen' in de roeipopulatie.

Uit de open antwoorden in de enquête blijkt dat de respondenten tegen een aantal problemen aanlopen met betrekking tot vooroordelen en/of negatieve grappen. Ten eerste wordt vaak de verenigingscultuur omschreven van studentenverenigingen, waarbij afwijkingen van de 'norm' worden geaccepteerd, maar dat dit vaak gepaard gaat met opmerkingen en/of grappen. Hierdoor lijkt er volgens de roeipopulatie sprake te zijn van inclusie. Echter wijzen deze schijnbaar onschuldige opmerkingen op een vorm van micro-agressie, waarbij een persoon steeds op hun anderszijn wordt aangewezen, waardoor iemand zich in mindere mate onderdeel voelt van de roeipopulatie. Daarnaast wordt er door de respondenten aangegeven dat sommige uitspraken of omgangsvormen genormaliseerd zijn, waardoor het moeilijk is om deze bespreekbaar te maken. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om grappen omtrent seksualiteit en afkomst of het bespreken dan wel publiceren van het privéleven van vrouwelijke leden. Tot slot wordt aangegeven dat zij niet altijd weten waar zij hun verhaal kunnen doen of dat ze niet serieus worden genomen. Uit een eerder onderzoek van de KNRB blijkt dat 97% van de roeiverenigingen een eigen Vertrouwens Contact Persoon (voortaan benoemd als VCP) heeft. De VCP'er treedt op als eerste aanspreekpunt voor leden die te maken hebben met seksuele intimidatie of ander ongewenst gedrag. Vervolgonderzoek zou moeten uitwijzen of leden voldoende de weg weten te vinden naar deze contactpersonen.

Grafiek W: 'Negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van diversiteitskenmerken'

"De nederlandse roeisport is erg elitair, heel erg wit en dagelijks worden er op verenigingen en in teams veel racistische en homofobe grappen gemaakt die helpen om de huidige situatie in stand te houden. Veel mensen in de roeiwereld zijn zich niet bewust van de negatieve impact die zulk gedrag heeft t.a.v. Inclusiviteit. Mensen vinden het vaak ook niet nodig om veel te veranderen omdat ze zich niet in de situatie bevinden dat ze er last van hebben."

5. Imago roeisport

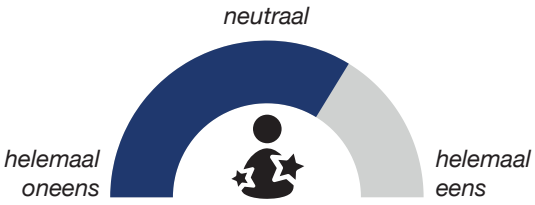
In dit onderzoek is beperkt aandacht besteed aan het imago van de sport onder de roeipopulatie zelf, middels de volgende stelling: De roeisport is elitair. Het begrip 'elitair' wordt omschreven als iets dat voor een kleine, besloten groep is, die bevoorrecht en vooraanstaand zijn. 70% van de respondenten geeft aan het 'eens' (51%) of 'helemaal eens' (19%) met de stelling te zijn. Het overgrote deel van de roeipopulatie vindt dat de roeisport elitair is. Hieruit lijkt naar voren te komen dat de respondenten denken dat de sport niet toegankelijk is voor iedereen.

Uit de antwoorden op open vragen in de enquête blijkt dat de respondenten de deelnemers aan roeisport vooral bevoorrecht vinden op het gebied van economische achtergrond en opleiding. Daarnaast wordt aangegeven dat zij weinig personen kennen binnen de sport met een andere culturele en/of migratieachtergrond.

"Naar mijn idee bestaat de roeiwereld uit een zeer wit, hoog opgeleid, behoorlijk/goed verdienend publiek. Daar hoor ik zelf ook bij en ik pas in het gezelschap. Ik voel me in mijn eigen vereniging meestal comfortabel, maar als ik bij wedstrijden en dergelijke meedoe, merk ik dat ik me stoor aan het elitaire karakter. Als je niet wit en hoog opgeleid bent denk ik dat de drempel om binnen te treden hoog is!"

Echter, in dit onderzoek is er niet uitgebreid gekeken naar het imago van de roeisport. Voor een volgend onderzoek zou het daarom interessant kunnen zijn om dieper in te gaan op het imago van de sport, zowel onder de roeipopulatie als daarbuiten. Aan de hand van een imago-onderzoek kan naar voren komen wat belemmeringen zijn voor personen om te roeien of lid te worden bij een roeivereniging. Dit kan uiteindelijk bijdragen aan een aanpak voor het vergroten van de diversiteit in de sport.

Figuur 6: 'De roeisport is elitair'

6. Conclusie en discussie inclusie in de Nederlandse roeisport

In dit deel van het onderzoek is gekeken naar de mate van inclusie binnen de Nederlandse roeisport. Uit de resultaten is gebleken dat de meerderheid (63,5%) van de roeipopulatie de sport als inclusief ervaart. Wanneer er wordt gekeken naar de mate van inclusie op basis van diversiteitskenmerken, geeft de roeipopulatie de mate van inclusie op basis van seksualiteit een voldoende. Daarnaast wordt er door respondenten vaak aangegeven dat ze de mate van inclusie op basis van diversiteitskenmerken niet weten. Dit kan verklaard worden door het ontbreken en/of in beperkte mate aanwezig zijn van personen binnen de roeipopulatie die zich hiermee identificeren, als wel een tekort in kennis en/of bewustzijn. Desondanks geeft de meerderheid inclusie op basis van afkomst, opleidingsniveau en fysieke en/of verstandelijke beperking een onvoldoende.

Hier staat tegenover dat de overgrote meerderheid van de respondenten zichzelf wel thuis voelt in de roeisport (88%) en op de vereniging (91%). Echter, wanneer er wordt gekeken naar de ervaringen van minderheidsgroepen (op basis van diversiteitskenmerken), dan komt naar voren dat het thuis voelen binnen de sport en op de vereniging minder positief wordt ervaren en dat zij zich vaker geen onderdeel voelen van de roeipopulatie. Dit kan worden verklaard doordat diversiteit, bijvoorbeeld op basis van afkomst, opleiding, inkomen of het hebben

van een beperking, binnen de roeisport laag is. Enerzijds ontbreken hierdoor voorbeeldfuncties, waarmee men zich kan identificeren. Anderzijds leidt dit ook tot een homogene cultuur, waarbij je als persoon al snel een uitzondering bent. Dit wordt ondersteund door het feit dat respondenten die zich identificeren met een van de diversiteitskenmerken vaak te maken hebben met negatieve grappen en/of vooroordelen. Zo geeft bijvoorbeeld de helft van personen met een migratieachtergrond aan hiermee te maken te hebben (gehad). Hetzelfde geldt voor homo- en biseksuelen. Hieruit blijkt dat ondanks het feit dat de meeste respondenten de inclusie als voldoende ervaren, er binnen de sport zichtbare en onzichtbare vormen van uitsluiting plaatsvindt.

D. Draagvlak voor het vergroten van diversiteit en inclusie in de roeisport

In het laatste deel van het onderzoek is er onderzocht wat het draagvlak is onder de roeipopulatie voor het vergroten van de inclusie en diversiteit binnen de sport. Daarnaast is er onderzocht hoe de roeipopulatie de rol van de KNRB en de Commissie Diversiteit & Inclusie zien. Op basis van de resultaten kunnen de vervolgstappen van de van de commissie worden vormgegeven.

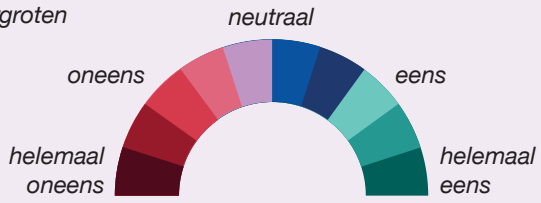
1. Meerwaarde voor het vergroten van de diversiteit en inclusie

Van de respondenten ziet 76,6% een meerwaarde in het vergroten van de diversiteit en inclusie (zie figuur 7 '*Meerwaarde voor het vergroten van diversiteit en inclusie*'), waarbij 74,3% vindt dat de sport nog stappen heeft te zetten op het gebied van diversiteit en 64,3% in het actief verbeteren van de inclusie. Het verschil tussen de te zetten stappen op het gebied van diversiteit en inclusie ligt in lijn met hoe de respondenten de inclusie en diversiteit ervaren. Zo gaf een ruime meerderheid (73,8%) de diversiteit binnen de sport een onvoldoende, tegenover 36% van de respondenten dat een onvoldoende gaf voor de mate van inclusie.

Ondanks het feit dat de meerderheid van de respondenten de mate van inclusie een voldoende geeft, geeft alsnog een meerderheid ook aan een meerwaarde te zien in het vergroten van de inclusie. Mogelijk wordt dit verschil veroorzaakt door de toegevoegde vraag in (het tweede deel van) de enquête ten aanzien van de mate van inclusie op basis van specifieke diversiteitskenmerken. Waarbij in eerste instantie de algemene inclusie een voldoende wordt gegeven, wordt de mate van inclusie bij een aantal diversiteitskenmerken een stuk lager ingeschat.

Aansluitend is de respondenten gevraagd of zij zich comfortabel voelen met de huidige mate van diversiteit en inclusie binnen de roeisport. In figuur 7 is te zien dat de meningen hierover verdeeld zijn. Toch geeft bijna een kwart van de respondenten aan zich niet comfortabel te voelen met de huidige samenstelling en cultuur binnen de roeisport.

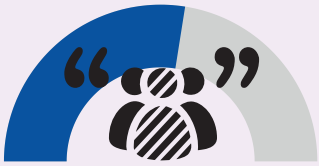
Figuur 7: 'Meerwaarde voor het vergroten van diversiteit en inclusie'

De roeisport heeft nog stappen te zetten in het vergroten van de diversiteit

Ik voel me comfortabel bij de huidige mate van diversiteit en inclusie

De KNRB is op een goede manier bezig met het verbeteren van de diversiteit en inclusie

De roeisport heeft nog stappen te zetten in het actief verbeteren van de mate van inclusie

De mensen die voorbeeldfuncties bekleden binnen mijn vereniging, hebben een diverse samenstelling

Ik zie een meerwaarde in de commissie 'Diversitieit & Inclusie'

Uit de resultaten van de enquête kan worden opgemaakt dat er een draagvlak is voor het actief uitdragen en verbeteren van diversiteit en inclusie binnen de roeisport. Hierbij moet worden opgemerkt dat het aannemelijk is dat personen die de thema's diversiteit en inclusie belangrijk vinden sneller geneigd zijn om de enquête in te vullen, waardoor het daadwerkelijke draagvlak mogelijk lager ligt.

"Er is te weinig begrip, kennis, en maatwerk rondom inclusie en diversiteit."

"Het lijkt me in ieder geval het belangrijkst dat de roeiwereld zonder belemmeringen toegankelijk is, en dat we dit uitstralen."

2. Rol van de KNRB en de commissie *Diversiteit & Inclusie*

Om uiteindelijk succesvol stappen te kunnen zetten in het vergroten van de diversiteit en inclusie binnen de roeisport, is het belangrijk dat de roeipopulatie vertrouwen heeft in het beleid van de KNRB en de commissie. Om dit te onderzoeken zijn in de enquête twee stellingen opgenomen.

Ten eerste is er onderzocht of de respondenten vinden dat de KNRB actief en op een goede manier bezig is met het verbeteren van de inclusie en diversiteit binnen de roeisport. De meerderheid (61,7%) heeft dit neutraal geantwoord (zie figuur 7). In de open antwoorden wordt aangegeven dat er een gebrek is aan een actief beleid en/of handleiding, waardoor de drempel hoog is om een streven om te zetten in actie. Dit duidt erop dat op dit moment de rol van de KNRB en daarmee de Commissie *Diversiteit & Inclusie* onduidelijk is. Dit is te verklaren doordat in aanvulling op eerdere KNRB initiatieven, zoals het opzetten van de sportboot tijdens de Amsterdam 'canal parade' en de videoserie 'vrouwen in het bestuur', deze enquête één van de eerste grootschalige activiteiten ten aanzien van deze thema's is. De enquête is afgenomen in juni 2021, vier maanden na oprichting van de commissie. Deze enquête dient als basis voor toekomstige acties en fungeert daarmee als goede nulmeting.

Een andere mogelijkheid waardoor rol van de KNRB en commissie onduidelijk lijkt te zijn, is dat de focus en taken van de verenigingen met name naar binnen gericht zijn. De resultaten van de meest recente verenigingsmonitor sluiten dit niet uit.

Daarnaast is er gevraagd of de voorbeeldfuncties, zoals het bestuur of profcoaches, binnen de vereniging van de respondent een diverse samenstelling hebben. In figuur 7 is ook te zien dat de helft van de respondenten aangeeft dat de samenstelling van voorbeeldfuncties niet divers is. Enerzijds is dit te verklaren door het algemene gebrek aan diversiteit binnen de roeisport. Zo kan het zijn dat de bekleding van voorbeeldfuncties niet divers zijn, maar dat zij wel de samenstelling van de vereniging weerspiegelen. Anderzijds blijkt uit de open antwoorden dat respondenten de diversiteit van de bekleding van voorbeeldfuncties ook laag vinden op het gebied van bijvoorbeeld de man-vrouw verdeling van coaches en in een bredere zin van diversiteit. Dit geldt niet alleen voor verenigingen, maar ook voor de KNRB. Zo wordt er in de open antwoorden verwezen

"De KNRB geeft niet het juiste voorbeeld door binnen de eigen hoofdcoaches op SA, SB en junioren niveau standaard te kiezen voor witte mannen die allemaal vriendjes van elkaar zijn."

"De KNRB is nooit bezig met het verbeteren van zaken. Ze stellen alleen mails en enquêtes op maar ondernemen nooit actie of proberen iets te handhaven. Er is tot heden nooit serieus gekeken naar problemen binnen de roeisport."

naar een gesloten beleid in de aanstelling van bondscoaches binnen de KNRB en het gebrek aan diversiteit binnen deze posities.

Om de betrouwbaarheid van het beleid met betrekking tot diversiteit en inclusie van de KNRB te vergroten is het daarom belangrijk om ook intern te onderzoeken wat de mate van diversiteit en inclusie is, zodat uiteindelijk de KNRB als voorbeeld kan dienen in het beleid voor het vergroten van diversiteit en inclusie.

CONCLUSIE

In dit onderzoek is getracht inzicht te verkrijgen in de mate van diversiteit en inclusie op basis van diversiteitskenmerken binnen de Nederlandse roeisport. Dit is onderzocht door middel van een enquête die breed verspreid is onder de huidige roeipopulatie. Uit de resultaten is gebleken dat de roeisport een sterk homogeen en specifiek karakter heeft met betrekking tot verschillende diversiteitskenmerken.

De roeisport is van oudsher een studentensport. De meeste personen komen dan ook in aanraking met de sport tijdens hun studententijd (50%), wat resulteert in een groot aandeel studenten in de sport (38%) en een laag aantal jeugdleden (2,3%). Daarnaast komt een groot deel van de roeipopulatie in aanraking met de sport via vrienden of familieleden (48,2%). Het gevolg hiervan is dat de sport een homogene groep aantrekt uit eenzelfde leefmilieu van voornamelijk hoogopgeleiden (90%). De meeste personen verdienen boven modaal of zijn, in het geval van de studenten, afhankelijk van een studielening, bijbaantje of ouders. Verder heeft 88,4% geen migratieachtergrond en zijn de meeste leden niet gelovig (80%), dan wel christelijk (17%). Uit de resultaten kan geconcludeerd worden dat de roeisport op veel diversiteitskenmerken, zoals leeftijd, opleiding, inkomen, afkomst en religie geen representatieve afspiegeling is van de Nederlandse maatschappij.

Daar staat tegenover dat de sport op het gebied van geslacht en seksualiteit wel een representatief beeld laat zien. Dit is echter minder bepaald door het leefmilieu waar iemand uitkomt. De uitkomsten van het onderzoek wijzen er dan ook op dat de Nederlandse roeisport een lage sociaal-ecomische en culturele diversiteit laat zien. Daarbij worden personen uit een ander leefmilieu ook niet snel aangetrokken of in contact gebracht met de sport door de sociale bubbel waarin de roeisport zich bevindt.

De roeisport trekt veel personen aan uit eenzelfde leefmilieu, waarbij het meerendeel hoogopgeleid is, een hoog inkomen en Nederlandse afkomst heeft. Dit wijst erop dat de roeipopulatie een lage culturele en sociaal-economsiche diversiteit heeft.

De meerderheid van de roeipopulatie ervaart de roeisport als niet-divers en geeft diversiteit binnen de roeisport gemiddeld een 4,1 (op een schaal van 1 tot 10). Dit leidt naar het tweede deel van het onderzoek, waarin de mate van inclusie binnen de Nederlandse roeisport is onderzocht. Een kleine meerderheid (63%) geeft inclusie binnen de sport een voldoende, met een gemiddelde van 6.

Wanneer er specifiek wordt gekeken naar diversiteitskenmerken, geven de respondenten een voldoende voor de mate van inclusie op basis van geslacht en seksualiteit. Daar staat tegenover dat zij de inclusie van de sport als onvoldoende inschatten voor personen met een andere afkomst, opleiding of met een fysieke of geestelijke beperking. Echter waar nadruk opgelegd moet worden is dat veel respondenten niet weten hoe zij de inclusie voor minderheidsgroepen moeten inschatten. Dit kan duiden op enerzijds een gebrek aan diversiteit en anderzijds op een kennis- of bewustzijnstekort onder de roeipopulatie ten aanzien van de inclusie voor minderheidsgroepen.

Ondanks dat een meerderheid de mate van inclusie voldoende vindt, blijkt dat uitsluiting plaatsvindt en in stand wordt gehouden op verschillende manieren.

Om de mate van inclusie beter te kunnen specificeren is ook de persoonlijke ervaring onderzocht. De overgrote meerderheid van de roeipopulatie voelt zich thuis in de sport (88%) en op de vereniging (91%). Hier staat tegenover dat personen die zich identificeren met een van de onderzochte diversiteitskenmerk zich vaker op basis hiervan geen onderdeel voelen van de roeipopulatie. Zo voelt een op de drie homoseksuelen op basis van hun seksualiteit en de helft van personen met een migratieachtergrond zich geen onderdeel van de populatie. Ook hebben zij veelvuldig te maken met negatieve grappen en/of vooroordelen.

Uit de resultaten kan worden geconcludeerd dat, ondanks dat de mate van inclusie door de meerderheid een voldoende wordt gegeven, er vormen zijn van uitsluiting binnen de roeisport. Uit de gesloten en open vragen van het onderzoek blijkt dat uitsluiting plaatsvindt en in stand wordt gehouden op

verschillende manieren. Minderheidsgroepen krijgen binnen de sport structureel meer te maken met vooroordelen en/of negatieve grappen en zij voelen zich vaker op basis van een bepaalde eigenschap geen onderdeel van de roeipopulatie. Dit komt onder anderen door een homogene samenstelling van de roeipopulatie. Enerzijds zullen hierdoor personen die zich niet identificeren met deze homogene groep minder snel met de sport in aanraking komen. Anderzijds zullen zij zich sneller een uitzondering voelen binnen de roeisport. Hiermee gaat samen dat studentenverenigingen vaak oude tradities en mores hebben die de cultuur en sfeer binnen hun vereniging, maar ook breder binnen de gehele roeisport, beïnvloedt en in stand houdt.

70% van de respondenten geeft aan dat de sport een elitair karakter heeft, waaruit blijkt dat de sport niet voor iedereen toegankelijk wordt geacht. Echter kan uit de open antwoorden worden opgemaakt dat er grote verschillen zijn in hoe de respondenten (de sfeer op) de vereniging ervaren, en daarmee ook de mate van inclusie van de vereniging en de sport in het algemeen.

Er is draagvlak voor het actief uitdragen en vergroten van diversiteit en inclusie binnen de roeisport

Bijna 77% van de respondenten ziet een meerwaarde in het vergroten van zowel de huidige mate van diversiteit als inclusie binnen de roeisport. Daarmee is te stellen dat er binnen de roeisport dan ook draagvlak is voor het actief uitdragen en vergroten van diversiteit en inclusie. Hierbij is het van belang dat de KNRB zich actief en zichtbaar inzet voor het uitdragen van diversiteit en inclusie. In de eerste plaats geeft dit betekenis aan de voorbeeldfunctie die de KNRB heeft binnen de roeisport. Ten tweede is dit van belang voor de betrouwbaarheid van het beleid van de KNRB ten aanzien van diversiteit en inclusie.

DISCUSSIE

Dit onderzoek kan worden gezien als een nulmeting van de mate van diversiteit en inclusie binnen de roeisport. Deze onderwerpen zijn beide complex en soms moeilijk bespreekbaar in de maatschappij. Met dit onderzoek is geprobeerd een eerlijk beeld te schetsen, dat leden, verenigingen en de KNRB kan ondersteunen bij het innemen van positie, het creëren van een visie en het opstellen van beleid omtrent diversiteit en inclusie. Er zijn echter een aantal kanttekeningen te benoemen bij dit onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door middel van het verspreiden van een enquête onder de roeipopulatie. Ondanks dat de samenstelling van de respondenten representatief is met betrekking tot de samenstelling van de roeipopulatie, kan worden aangenomen dat personen die meer affiniteit hebben met de thema's diversiteit en inclusie sneller geneigd zijn de enquête in te vullen. Hierdoor kunnen sommige resultaten, zoals de inschatting van de mate van diversiteit en inclusie en de meerwaarde van het vergroten hiervan anders uitvallen dan in de hele roeipopulatie geldt.

Daarnaast is het interpreteren van een aantal resultaten statistisch lastig. Enerzijds komt dit doordat, met name bij het interpreteren van de data bij minderheidsgroepen, het aantal respondenten laag is. Dit is onder andere te wijten aan de lage diversiteit binnen de roeisport. Zo is de enquête ingevuld door 6 personen met een islamitische geloofsovertuiging, waardoor de betrouwbaarheid van sommige vragen met betrekking tot de mate van inclusie laag is. Daarnaast zorgt de lage diversiteit ook voor een gebrek aan kennis en/of bewustzijn. Dit wordt duidelijk wanneer de respondenten wordt gevraagd naar de mate van inclusie voor bepaalde minderheidsgroepen en er vaak 'weet ik niet' wordt aangegeven. Hierdoor is het mogelijk dat de resultaten positiever uit zijn gevallen dan het in werkelijkheid zou zijn mocht het bewustzijn betreffende de verschillende onderwerpen die zijn besproken hoger zijn.

Deze enquête heeft zich gericht op diversiteit en inclusie op basis van bepaalde diversiteitskenmerken, zoals seksualiteit, afkomst, opleiding, inkomen en fysieke en/of geestelijke beperkingen. Echter gaat diversiteit, de mate van inclusie en het thuis voelen binnen de roeisport veel verder dan in deze categorieën zijn ingedeeld. Ondanks dat dit niet mee is genomen in het onderzoek, kan er worden aangenomen dat beleid gericht op het verbeteren van de diversiteit en inclusie een positieve bijdrage kan leveren aan het thuis laten voelen binnen de sport voor iedereen (Movisie, 2021b).

Met betrekking tot de getrokken conclusies zijn verschillende interpretaties mogelijk. Ten eerste lijkt uit het onderzoek naar voren te komen dat de roeisport een homogene populatie vormt met name door het aantrekken van nieuwe leden in de studententijd of via vrienden of familie. Echter kan het zijn dat de homogene groep zichzelf in stand houdt, doordat personen van buiten deze homogene groep zich niet zullen identificeren met de sport, bijvoorbeeld wanneer zij roeiers zien langsvaren of de sport op TV zien. Verder onderzoek binnen, maar ook juist buiten, de roeipopulatie kan meer inzicht geven in het imago van de roeisport en motieven voor (mogelijk) lidmaatschap.

Een uitgebreider imago- en cultuuronderzoek kan ook bijdragen aan het nauwkeuriger in kaart brengen van de mate en werking van mores en tradities binnen de roeisport en hoe dit zich verhoudt met de mate van inclusie. Dit onderzoek bestaat uit kwantitatieve data, waarbij tot op zekere hoogte onderscheid of vergelijkingen gemaakt zijn tussen studenten en algemene verenigingen. Zoals is gebleken uit het onderzoek verschillen studenten- en algemene verenigingen sterk in de samenstelling van de leden op basis van bijvoorbeeld leeftijd in de roeisport. Echter verschilt ook de organisatie tussen de soort verenigingen sterk in onder anderen het moment van lid worden, wissels van besturen, maken van ploegen, geven van instructie, houden van evenementen en maken van beleid. Daarnaast wordt er binnen studentenverenigingen onderscheid gemaakt tussen corporale en niet-corporale verenigingen, waarmee vaak een andere cultuur gepaard gaat. Met dit onderzoek is dan ook slechts beperkt inzicht verkregen in de mate van inclusie binnen verschillende verenigingen. Een kwalitatief onderzoek zou hier meer inzicht in kunnen brengen. Enerzijds kan dit bijdragen aan het vergroten van bewustzijn van onbewust uitsluitende aspecten binnen de verenigingscultuur. Anderzijds kan dit bijdragen aan een gerichter beleid dat beter aansluit bij de specifieke problemen waar een vereniging tegen aanloopt.

Ondanks dat veel mensen zich thuis voelen in de roeisport, vindt er (on)bewust toch veel uitsluiting plaats. Er is dan ook voldoende ruimte om verbetering door te voeren binnen de roeisport op het gebied van diversiteit en inclusie. Dit moet worden gedaan door het vergroten van bewustzijn over deze onderwerpen binnen de roeipopulatie en het toegankelijker maken van de sport. Alleen zo kan ervoor worden gezorgd dat iedereen zich thuis voelt binnen het roeien.

VERVOLGSTAPPEN VOOR DE KNRB

Op basis van de bovenstaande resultaten en conclusies zijn er een aantal aanbevelingen voor de te ondernemen vervolgstappen ten aanzien van het beleid van de KNRB voor het verbeteren van de diversiteit en inclusie. Hierin wordt onderscheid gemaakt tussen de KNRB (het bestuurlijk orgaan) en de commissie 'Diversiteit & Inclusie'. Vanuit de commissie worden geadviseerd tot het uitvoeren van de volgende vijf actiepunten.

1. Actief vergroten van het bewustzijn ten aanzien van diversiteit en inclusie

De eerste te ondernemen stap is het actief vergroten van het bewustzijn van de roeipopulatie ten aanzien van diversiteit en inclusie.
Een onderdeel hiervan is de noodzaak de roeipopulatie het belang en meerwaarde van een diverse en inclusieve sport te laten zien. Enerzijds kan bewerkstelligd worden door het actief delen van dit inhoudelijke stuk en de bijbehorende resultaten op verschillende manieren, zoals infographics op sociale media en presentaties tijdens het Nationaal Congres. Daarnaast kunnen videocampagnes helpen bij het verder bespreekbaar maken van de onderwerpen en de representatie van minderheidsgroepen. Een vergroot bewustzijn van leden kan resulteren in het makkelijker verplaatsen in de ervaringen en problemen van minderheden rondom diversiteit en inclusie en daarmee ook de ervaren noodzaak onder de roeipopulatie vergroten voor het belang van meer diversiteit en inclusie.

2. Het vergroten van kennis op het gebied van diversiteit en inclusie

Het tweede actiepunt bestaat uit het vergroten van kennis van de roeipopulatie op het gebied van diversiteit en inclusie, ook dit wordt uitgevoerd door de commissie. Dit kan gedaan worden door het organiseren van webinars en het produceren van podcasts waarin dieper op het onderwerp kan worden ingegaan.

3. Het ondersteunen van verenigingen bij het vormgeven en uitvoeren van beleid ten aanzien van diversiteit en inclusie

Ten derde biedt de commissie in de rol van verenigingsondersteuner kansen voor de KNRB. De ervaring en mate van diversiteit en inclusie van de roeipopulatie bevindt zich met name op de verenigingen. Daarvoor zal het vergroten van de diversiteit en inclusie op de vereniging het meeste effect hebben (naast het belang van een representatieve functie van de KNRB). Dit is te bewerkstelligen middels specifieke activiteiten op de verenigingen, maar ook door kritisch te reflecteren op huidig beleid, mores en tradities. Het is noodzaak te achterhalen wat de wensen en behoeften van verenigingsbestuurders zijn omtrent initiatieven voor het stimuleren van diversiteit en inclusie in de praktijk. Om deze wensen in kaart te brengen zullen er brainstormsessies georganiseerd worden.

4. Het vormgeven en verspreiden van kennisdocumenten en een toolkit voor verenigingen, bestuurders, coaches en commissieleden

Het doel van het vierde actiepunt is om ervoor te zorgen dat roeiverenigingen voldoende ondersteuning hebben in het vergroten van diversiteit en inclusie binnen hun eigen vereniging. Hiervoor worden vanuit de KNRB, uitgevoerd door de commissie '*Diversiteit & inclusie*', handvatten en instrumenten aan gereikt aan bestuurders, coaches en/of commissieleden, zodat zij op een tastbare manier verbetering door kunnen voeren in hun eigen omgevingen. Dit zal worden gedaan door het verspreiden van kennisdocumenten en een toolkit, die afgestemd zijn op de behoeftes van degene die ze zal gebruiken.

5. Interne reflectie binnen de KNRB voor het doorvoeren van een divers en inclusief beleid binnen de eigen organisatie

Tot slot dient ook de KNRB intern te reflecteren en te werken aan de thema's. Een eerste stap hierin is het kritisch kijken naar de eigen coach- en instructeursopleidingen. Zo moeten de onderwerpen diversiteit en inclusie worden toegevoegd aan de opleidingen. Daarnaast is kritische reflectie op de eigen structuren van de KNRB van belang. Een gebrek aan diversiteit in voorbeeldfuncties, zoals coaches en geluiden over een topsport klimaat waar mogelijk bevooroordeeld wordt gehandeld, moeten serieus worden genomen. De keuze om intern onderzoek te doen naar dit laatste is een eerste stap.

De bovenstaande actiepunten worden door de KNRB commissie *Diversiteit & Inclusie* concreet uitgewerkt in een plan van aanpak. Een belangrijk deel van de verantwoordelijkheid ligt hiervoor bij de KNRB, zoals het reflecteren en verbeteren van de eigen structuren en het waarborgen van diversiteit en inclusie hier binnen. De actiepunten voor het vergroten van het bewustzijn, het opstellen van ondersteunende kennisdocumenten en het organiseren van werkgroepen voor verenigingen worden uitgevoerd door de commissie. Afsluitend zullen er op basis van de resultaten van de verwerkte actiepunten in het plan van aanpak nieuwe actiepunten voor 2023 en later geformuleerd worden. Tot slot is het advies om de enquête over vijf jaar te gebruiken voor een nieuw onderzoek. Hiermee kan de impact van het door de KNRB ontwikkelde beleid gericht op het stimuleren van de diversiteit en inclusie in kaart gebracht worden en beleid eventueel bijgesteld te worden.

BRONNENLIJST

Alles over Sport (2019). *Een leven lang bewegen en sporten* [rapport]. Opgehaald op 16 december 2021 van: https://www.allesoversport.nl/thema/beleid/een-leven-lang-bewegen-en-sporten/

Alles over Sport (2020). *Feiten en cijfers over het aantal mensen met een beperking* [rapport]. Opgehaald op 17 december 2021 van: https://www.allesoversport.nl/thema/meedoen-door-sport-en-bewegen/feiten-en-cijfers-over-het-aantal-mensen-met-een-beperking/

Beusekom, G. van & Kuyper, L. (2018). *LHBT-monitor 2018. De leefsituatie van lesbische, homoseksuele, biseksuele en transgender personen in Nederland.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Bloem, J.W. (2017). *De kloof tussen lager en hogeropgeleiden* [artikel]. Opgehaald op 27 december 2021 van:https://eenvandaag.avrotros.nl/item/de-kloof-tussen-lager-en-hogeropgeleiden/

British Rowing (2021). *Committed to Inclusion* [rapport]. Opgehaald op 4 mei 2021 van: https://www.britishrowing.org/wp-content/uploads/2021/10/2110-CommittedToInclusion.pdf

CBS (2018). *Wie is religieus en wie niet* [rapport]. Opgehaald op 23 oktober 2021] van: https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2018/43/wie-is-religieus-en-wie-niet-

CBS (2019). *Inkomensverdeling* [rapport]. Opgehaald op 27 december 2021 van: https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/inkomensverdeling

CBS (2020). *Religie in Nederland* [rapport]. Opgehaald op 23 oktober 2021 van: https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2020/religie-in-nederland

CBS (2021a). *Hoeveel mensen met een migratieachtergrond wonen in Nederland?* [rapport]. Opgehaald op 27 december 2021

CBS (2021b). *Hoe verschillen opleiding en schoolkeuze naar migratieachtergrond?* [rapport]. Opgehaald op 27 december 2021

Cunningham, G.B. (2015). *Diversity & Inclusion in Sport Organizations.* Scottsdale (USA): Holcomb Hathaway Publishers.

Elitair (2016). in Ensie. Opgehaald op 10 januari 2022 van: https://www.ensie.nl/redactie-ensie/elitair

Huijnk, W. (2018). *De religieuze beleving van moslims in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau

Kuyper, L. (2015). *Jongeren en seksuele oriëntatie. Ervaringen van en opvattingen over lesbische, homoseksuele, biseksuele en heteroseksuele jongeren.* Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.

Movisie (2021a). *Handreiking LHTBI-Emancipatie: Feiten en Cijfers op een rij* [rapport]. Opgehaald op 17 december 2021 van: https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-03/Handreiking-LHBTI-Feiten-Cijfers-2021.pdf

Movisie (2021b). *Inclusie en diversiteit: Wat, waarom en hoe?* [rapport]. Opgehaald op 12 februari 2022 van: https://www.movisie.nl/sites/movisie.nl/files/2021-05/essay_inclusie_diversiteit.pdf

SCP (2019). *Onderwijs* [rapport]. Opgehaald op 27 december 2021 van: https://digitaal.scp.nl/ssn2020/onderwijs/

LIJST VAN GRAFIEKEN, FIGUREN EN FOTO'S

Grafieken

		pag.
A	Geslacht	9
B	Leeftijd	10
C	Soort vereniging	10
D	Leeftijdsverdeling per soort vereniging	10
E	Eerste contact met de roeisport	11
F	Duur lidmaatschap	11
G	Positie binnen de roeisport	12
H	Man/vrouw-verdeling: posities binnen de roeisport	12
J	Seksualiteit	14
K	Leeftijd en Seksualiteit	15
L	Opleidingsniveau	16
M	Inkomen	17
N	Afkomst	17
P	Geloofsovertuiging	18
Q	Fysieke en/of verstandelijke beperkingen	19
R	Diversiteit in de roeisport	19
S	Inclusie in de roeisport'	22
T	1. Mate van inclusie op basis van geslacht en seksualiteit	23
	2. Mate van inclusie op basis van opleiding	24
	3. Mate van inclusie op basis van inkomen	25
	4. Mate van inclusie op basis van afkomst	25
	5. Mate van inclusie op basis van een beperking	26
U	niet-thuis voelen op basis van diversiteitskenmerken	27
V	Leeftijdsontwikkeling leden van de KNRB van 1978 - 2018	28
W	Negatieve grappen en/of vooroordelen op basis van diversiteitskenmerken	29

Figuren

1	Provincies van lidmaatschap	14
2	Diversiteit roeisport ten opzichte van andere sporten	20
3	Het is moeilijk om openlijk homoseksueel te zijn binnen de roeisport	23
4	Ik voel mij thuis	26
5	Negatieve grappen en/of vooroordelen	29
6	De roeisport is elitair	30
7	Meerwaarde voor het vergroten van diversiteit en inclusie	32

Foto's

Merijn Soeters	1
Lotte Burgers	6
Lotte Burgers	8
Merijn Soeters	21
Lotte Burgers	31
Lotte Burgers	37
Lotte Burgers	39

BIJLAGE

1. Quotes uit de enquête

A. Geslacht

"*Vaak heerst er ook een misogyne/ vrouwonvriendelijke sfeer, waar er voortdurend over het seksleven van vrouwelijke leden wordt geroddeld.*"

"*In mijn ervaring worden vrouwen ondergeschikt gesteld aan de man binnen het roeien. Mannelijk wedstrijdroeiers worden altijd als eerste genoemd bijvoorbeeld in voorbeschouwingen of presentaties van de eerstejaar: eerst zwaar dan lichte mannen, dan dames en dan lichte dames. Verder merk ik vooral bij andere verenigingen dat mannen bij hun achternaam genoemd dienen te worden maar vrouwen niet (Njord en Laga o.a.).*"

"*Oude vier = Heren vier*"

"*Als non-binair persoon is het lastig om je helemaal geaccepteerd te voelen aangezien het altijd om mannen of vrouwen boten gaat. In heel veel aanmoedigende termen zit gender ook verstopt. Zoals 'kom maar dames'.*"

"*Roeien is ontzettend seksistisch. Dit komt al naar voren in de manier waarop wedstrijden zijn opgebouwd en georganiseerd. Ook komt het naar voren in de manier waarop de verschillende wedstrijdsecties 'gewaardeerd' worden op de vereniging. Ook tijdens het commentaar op wedstrijden, wat iedereen live kan horen en volgen, worden consequent seksistische opmerkingen gemaakt, blijkbaar vindt de KNRB dit niet erg want het is tot op de dag van vandaag zo.*"

"*[Ik heb] onbeschoft gedrag tegenover vrouwen door mannelijke roeiers van aan corps verbonden roeivereniging ervaren.*"

B. Seksualiteit

"Meer dan 20 jaar in de kast gebleven in de roeiwereld. Was een bevrijding voor mij persoonlijk toen de KNRB meedeed met de Pride Amsterdam."

"Als biseksueel man kom ik vaak binnen de vereniging in aanraking met grappen met licht homofobische ondertoon (bijv. bij samen douchen, omkleden en samen eten, etc.). Er leeft zeker onder de mannen een bepaald stigma dat als je homo bent je "minder man" bent. Dit houdt in dat er grappen gemaakt worden of je wel "hard genoeg bent" voor roeien, etc. Er heerst een enorm haantjesgedrag binnen mannelijk roeien (zeker de studentenkant) en een gevoel om te bewijzen dat je mannelijker bent dan de rest van de boot. Terwijl dat helemaal niks uitmaakt, het gaat om wie als eerste over de streep komt, en dat je dat doet met je beste vrienden. Het enige moment dat ik me niet "de ploeghomo" voelde, was zodra de lichten op rood sprongen voor een roeiwedstrijd, tot het eindsignaal. Tuurlijk zijn je ploeggenoten je vrienden, maar de meesten zijn nog nooit met iemand in aanraking gekomen die daadwerkelijk uit de kast is, en dat is wennen voor de meeste jongens."

"Het veelvuldig roepen van 'alle lichten zijn homo' en de machocultuur maken het zeer moeilijk jezelf te zijn binnen de roeisport. Diversiteit zou op veel meer gebieden omarmt kunnen worden."

"Het is voor vrouwen op mijn vereniging geen probleem om openlijk biseksueel of lesbisch te zijn. Echter is er geen enkele openlijk homoseksuele man lid van de vereniging. Dat zegt wat mij betreft veel over de cultuur die er heerst. Mannen zijn altijd oververtegenwoordigd in het bestuur en homo is een makkelijk en veel gebruikt scheldwoord."

"Qua homoseksualiteit heb ik vanuit mijn eigen ervaring nog maar één vervelende opmerking gehad, echter lakt mijn ploeg hun nagels voor iedere borrel zodat ik niet wordt uitgezonderd (mannenploeg). Dus het heeft twee kanten."

"Ik ben zelf openlijk (wat is dat eigenlijk?) homoseksueel op mijn vereniging en ondervind daar geen problemen mee (afgezien van foute grappen, waar je tegen kan en dat is een kwestie van smaak). Ik mag wel stellen dat ik en mijn partner de bekendste 'homo's' zijn op de club en dat heeft mij niet verhinderd om inmiddels vice- voorzitter te worden, c.q. als spil in allerlei commissies te draaien."

"Het feit is dat het nooit echt heel makkelijk is om homoseksueel te zijn, omdat er altijd mensen zijn die daar persoonlijk tegen zijn. Maar dat daargelaten bestaan er voor homoseksuele mannen ook vooroordelen over fysieke capaciteiten, doorzettingsvermogen etc. Dingen die echt kunnen leiden tot frictie binnen een ploeg of bias in selecties"

C. Opleidingsniveau

"Praktisch opgeleide personen hebben over het algemeen minder aanzien."

"Ik merk dat er veel mensen die roeien altijd VWO/WO/Gymnasium doen. Ik deed Mavo en ga naar het MBO en die mensen kom ik niet veel tegen."

"Als ik naar de roeiwereld kijk als student is het een gemeenschap die vooral bestaat uit (oud)studenten. Dit volgt deels uit geschiedenis, deels uit waar vereniging zich gevestigd hebben (studentensteden). De leden zijn daardoor een afspiegeling van de studentenpopulatie, dat kun je misschien als laag divers noemen. Die mindere diversiteit zie ik echter niet als een probleem. Ik merk namelijk dat binnen mijn vereniging iedereen zichzelf kan zijn. De inclusiviteit is groot. Dat laatste is denk ik het belangrijkst."

"Er wordt ongelofelijk veel Gymnasium gedaan, hierdoor heb je soms wel een gevoel dat je minder bent met Havo."

"Als MBO student word je toch minder serieus genomen. Ik zie bijna niemand met kleur rondlopen binnen de roeiwereld en dit geldt ook voor mensen uit bijvoorbeeld de bijstand. Hier zijn naar mijn mening hele grote stappen te maken."

"Initiatieven en mogelijkheden voor studenten van HBO en MBO ontbreken, waardoor deze groep ook zeer select blijft."

D. Inkomen

"Mijn ouders zijn niet van dezelfde inkomensklasse als mijn medeleden. Dit beïnvloedt niet per se direct iets, iedereen behandeld elkaar gelijk. Echter merk je soms wel verschillen omdat we anders zijn opgevoed en mijn (gescheiden en niet allebei hoogopgeleide) ouders nooit even een huis kunnen kopen voor mij om met m'n vrienden te wonen. Het stoort me niet, maar je merkt soms wel verschillen."

"Mijn ouders hebben een normaal inkomen veel van de roeiers hebben ouders met een hoog inkomen."

"Lid zijn van een roeivereniging is niet voor iedereen betaalbaar."

"Toen ik me een paar jaar geleden als commissaris Jeugd inzette om met jeugdroeiers voor Jantje Beton te lopen, waarbij een deel van de opbrengst voor de jeugd zou zijn, werd ik door diverse leden afgeschoten vanwege het feit dat we een 'rijke' vereniging zijn."

"Het zou fijn zijn als de diversiteit binnen de roeiwereld toeneemt. Om lid te zijn heb je een goed inkomen nodig. Voor minder bedeelden zou er een subsidie moeten komen."

"Ik ben wel echt het stereotype van de roeiwereld qua uiterlijk, voorkeuren, en studieachtergrond. Echter heb ik niet 'rijke ouders' en een hele hoge studieschuld. Roeien is een hele dure sport en maakt het lastiger om dan een bijbaan te zoeken. Dit is voor veel mensen met minder inkomen een reden om dan niet voor roeien te kiezen."

"Door mijn lage inkomen doe ik bijvoorbeeld aan een roeivakantie in het buitenland niet mee."

E. Afkomst

"Ik heb circa 12 jaar deel mogen uitmaken van de roeiwereld en van dezelfde afkomst ben ik nog geen lid tegengekomen. Dat maakt ook dat ik anders wordt gezien, anders wordt behandeld en anders naar mij wordt gekeken, hoe laagdrempelig en vriendelijk de roeiwereld ook is. De Nederlandse roeiwereld lijkt open. Persoonlijk vind ik dit niet. Ik denk en heb ervaren dat men erg selectief is (kan zijn)."

"Ik ken wel een paar mensen die uit de vereniging zijn gestapt omdat ze zich duidelijk niet fijn voelde door alle opmerkingen over hun Aziatisch uiterlijk."

"Not being of color, but valuing diversity. I have only seen one person of colour at my club and only one of a visibly religious minority - would be nice to see the group look a bit more like the community we live in…"

"Ik voel me goed thuis in de roeiwereld. Ik heb wel een aantal keer een (negatieve) opmerking over mijn geslacht of huidskleur gekregen, maar over het algemeen word ik goed behandeld. Ik merk wel dat de roeisport erg 'wit' is, vergeleken met een gemiddelde doorsnee van Nederland. Dat maakt dat de roeiwereld erg elitair aanvoelt. Ook is er een behoorlijke oververtegenwoordiging van de midden- en hogere klasse en van hoger opgeleide mensen. Ik zou het wel leuker vinden als er meer mensen zouden zijn die eruit zien zoals ik (vaak ben ik de enige niet-blanke persoon in een gezelschap), maar ik denk niet dat je diversiteit kunt afdwingen."

"Ik voel me niet gediscrimineerd of benadeeld, maar er lopen niet genoeg mensen van kleur rond en dat voelt ongemakkelijk"

Naar mijn idee is er een groot verschil in diversiteit en inclusie tussen de verschillende roeiverenigingen. Ik heb namelijk het idee dat de kleinere en minder rijke/minder dure burgerverenigingen redelijk divers en erg inclusief zijn, maar dat er met name bij de studentenverenigingen en de rijkere/meer elitaire burgerverenigingen erg weinig inclusie en diversie is. Daarnaast zou ik nog willen vermelden dat ik bij mijn eigen vereniging nooit discriminatie heb ervaren, maar dat ik tijdens de world cup in Rotterdam medevrijwilligers van andere verenigingen meerdere discriminerende/racistische opmerkingen heb horen maken over deelnemende roeiers/landen.

"I was a bit surprised by how un-diverse the rowing community is, or at least at my club. Perhaps because I joined during a pandemic, but I have not found it to be inclusive - beyond just ethnic race or orientation, I have found it not so welcoming to new people, which was a surprise. I would have assumed more people would be happy to have others join the world they love."

"Een ploegnaam met een racistisch woordgrapje wat goedgekeurd was door het bestuur. Gelukkig werd mijn klacht door het bestuur heel goed opgepakt, maar ik hoorde wel via via dat veel mensen mijn klacht aanstellerig vonden en overbodig."

F. Geloof

"*Omdat drank bij een studentenroeivereniging toch een onderdeel is kan ik daar niet aan meedoen. Verder merk ik dat ik toch verschil van de rest qua cultuur*"

G. Beperkingen

"*Iedereen is welkom in de roeisport maar door de perceptie van buitenaf zie je vrijwel alleen witte hoogopgeleide mensen. Ik heb mezelf nooit minder welkom gevoeld door mijn handicap en ben altijd veel geholpen door aanpassingen in de boot.*"

"*In het verleden [heb ik] instructie gegeven aan een dame met een geestelijke beperking. [Haar] C4-ploeggenoten waren weinig flexibel in het rekening houden met [haar] beperking uit angst dat ze niet zouden slagen voor de afroei-proef.*"

"*Ik heb ruim 3 jaar een incomplete dwarslaesie; kan nog een beetje roeien. Medeleden zijn zeer behulpzaam. Er is een handgreep op het toilet geplaatst voor mij. Ik ben benieuwd wat de KNRB doet voor mensen met een fysieke beperking. Of aangepast roeimateriaal.*"

"*Zelf heb ik adhd (is dat een geestelijke of fysieke afwijking :-) ?) en daar gaan de nodige grappen over, die ik ook zeer zeker zelf vaak opzet, maar omdat ik zelfvertrouwen heb kan ik het hebben. Ben je onzeker / faalangstig van jezelf, dan zijn grappen niet fijn. In de studentenwereld is het leven wel vrij elitair en hard, voelt men zich snel 'verheven'/beter dan de rest. Dat is een ontwikkelingsfase die hopelijk iedereen daarna weer in balans krijgt. "Een grap is alleen een grap als iedereen het grappig vindt".*"

"*Er zijn weinig roeiers met een lichamelijke beperking, terwijl ik roeien als een goed toegankelijke sport ervaar. Wat mij betreft mag daar meer aandacht voor komen. Het zou bijvoorbeeld leuk zijn om binnen mijn vereniging meer roeiers te hebben die vaste bank roeien, zodat je met leeftijdsgenoten kunt sporten, in plaats van met (vaak oudere) vrijwilligers.*"

H. Thuisvoelen in de roeisport en op de vereniging

"Toen ik 10 jaar geleden als junior bij een burgervereniging begon met roeien viel het me op dat de meeste junioren ouders hadden die zelf bij een corporale vereniging hadden geroeid. Die ouders en hun kinderen voelden als een kliek waar ik en mijn ouders niet bij hoorde. Ik ben zelf niet naar een corporale vereniging gegaan omdat ik bang was dat mijn geaardheid daar niet geaccepteerd zou worden."

Ik kan mij voorstellen dat onder/niet-vertegenwoordigde doelgroepen niet direct een open associatie hebben met roeien en de roeipopulatie.

"In mijn ervaring is het uitkomen voor wie je bent geaccepteerd. Het gaat uiteindelijk niet om je geaardheid, afkomst, etc, maar wie je bent als persoon. Ik heb het idee dat dat in mijn vereniging de norm is. Dat voelt goed. Iedereen durft zichzelf te zijn en dat is geaccepteerd."

"Ik geniet elke keer van de roeisport en de mensen waarmee ik roei."

"De roeisport heeft zeker geen hoge diversiteit. Maar naar mijn weten wel een hele hoge inclusie. Gelijkgestemden zoeken elkaar op en dat is menselijk en ook voor veel mensen waarom ze überhaupt zouden willen aansluiten bij een vereniging. Maar er zijn ook mensen op onze vereniging die niet in het standaard hokje passen van Nederlandse, rijke, blanke hetero. Deze mensen worden even goed met open armen ontvangen en zijn even goed betrokken en enthousiast over de vereniging en de roeisport."

"De mate van diversiteit is lastig te tackelen denk ik. Mate van inclusie is iets wat begint met bewustwording onder alle roeiers. Alleen vanuit daar kunnen veranderingen plaatsvinden. Zonder bewustwording blijft de (non)inclusie binnen de elitaire roei/studentenwereld in stand."

"Er is te weinig begrip, kennis, en maatwerk rondom inclusie en diversiteit."

"Het lijkt me in ieder geval het belangrijkst dat de roeiwereld zonder belemmeringen toegankelijk is, en dat we dit uitstralen."

"ik voel me wel thuis, maar zou graag een toename in diversiteit zien. Dat zou me meer op m'n gemak doen voelen, dat zou 'eerlijker' voelen, nu is het een elitair gebeuren. Ik denk dat met meer diversiteit, ook de inclusiviteit omhoog gaat. Het zou de roeiwereld sieren als ze op plekken met veel diversiteit nieuwe roeiers werven (bijv met ergo naar achterstandswijken, niet enkel bij de open dagen van universiteiten promoten, etc.). Maar ook bijvoorbeeld de reglementen: voor het starten van varsity/fisu moet je student zijn. Laat een sterke bouwvakker de varsity maar eens winnen! Is leeftijd niet een veel "eerlijkere" discriminant. We missen echt een grote doelgroep potentieel goede en gezellige roeiers."

"Ik heb zelf nooit te maken gehad met pesten of niet welkom voelen in de roeiwereld wegens mijn homoseksuele geaardheid. Zowel niet binnen de vereniging, tijdens het trainen in de 8 voor de Coupe [de la Jeunesse] een paar jaar terug, en niet op wedstrijden. Ook is er bij ons op de vereniging een verstandelijk gehandicapte roeister die als volwaardig lid mee roeit."

I. Negatieve grappen en vooroordelen

"De nederlandse roeisport is erg elitair, heel erg wit en dagelijks worden er op verenigingen en in teams veel racistische en homofobe grappen gemaakt die helpen om de huidige situatie in stand te houden. Veel mensen in de roeiwereld zijn zich niet bewust van de negatieve impact die zulk gedrag heeft t.a.v. Inclusiviteit. Mensen vinden het vaak ook niet nodig om veel te veranderen omdat ze zich niet in de situatie bevinden dat ze er last van hebben."

"Er is veel variatie tussen verschillende roeiverenigingen, ze hebben allemaal een eigen cultuur."

"Termen als boegneger e.d. moeten per direct verdwijnen, dit is een misplaatste stap. [Daarnaast] zijn er enorm veel pesterijen gericht naar opleidingsniveau wat onder WO is."

"Tijdens mijn roei jaren heb ik persoonlijk en direct te maken gehad met wat wij hier op aarde en in Nederland noemen 'discriminatie'. Dit is niet één keer maar vaker gebeurd. Ik heb dit zelf altijd genegeerd, want dit is niet een onderwerp waar ik graag mijn tijd en energie aan geef. Het is er wel en het gebeurt ook alsof het iets is wat normaal is. De grappig bedoelde negatieve (stomme) grappen is één van de voorbeelden die ik inmiddels te goed ken."

"Ik heb bij nare ervaringen contact gezocht met de VCP [Vertrouwens Contact Persoon]. Die luisterde wel, maar zei verder niets te kunnen doen als ondersteuning. Ik voelde me daardoor toch niet gehoord!"

J. Imago roeisport

"Omdat er vaak aan de buitenkant een generaliserend beeld is van roeiers, kan ik me voorstellen dat mensen die zichzelf daar niet in terugzien, zich ofwel niet aanmelden bij een roeivereniging ofwel niet uit durven te komen voor wie ze zijn."

"Naar mijn idee bestaat de roeiwereld uit een zeer wit, hoog opgeleid, behoorlijk/goed verdienend publiek. Daar hoor ik zelf ook bij en pas ik in het gezelschap. Ik voel me in mijn eigen vereniging meestal comfortabel, maar als ik bij wedstrijden en dergelijke meedoe, merk ik dat ik me stoor aan het elitaire karakter. Als je niet wit en hoog opgeleid bent denk ik dat de drempel om binnen te treden hoog is!"

"Het roeien blijft een mannenwereld waarin de hoogopgeleide, witte man de boventoon voert. Zelf hecht ik zeker waarde aan de (corporale) mores en tradities maar hier waarde aan hechten én vooruitstrevend zijn kunnen prima samengaan. Dit is alleen nog niet het geval binnen de roeiwereld."

"Roeien is een elitaire en dure sport. Dat maakt dat het voor een groot deel van de samenleving als ontoegankelijk wordt gezien."

"Soms lijkt het erop dat een groot deel van de leden van roeiend Nederland denkt dat het wel meevalt met het uitsluiten van groepen."

K. KNRB en beleid

"Wij zijn een relatief kleine vereniging waarin we afgelopen jaren veel kleine incidenten hebben gehad. Nu pakken we dat afgelopen jaar heel hard aan, om die prettige sfeer weer terug te krijgen in de vereniging. Maar juist het elitaire imago wat de roeiwereld heeft, schrikt af of zorgt ervoor dat anderen niet 'binnen' kunnen komen."

"Zorg dat je het breed aanpakt en vooral focust op inclusiviteit. Daardoor creëer je een veilige plek, waardoor diversiteit zich ook kan ontwikkelen. Een suggestie zou zijn om dit mee te nemen in de coachingsopleidingen. Ik heb met mijn wedstrijdcoach hele nare ervaringen gehad, waarbij hij wellicht de beste bedoelingen had, maar het dusdanig fout bracht en besprak dat het mij alleen maar harder de kast in heeft gedrukt. Zo ga je niet met jongeren om."

Bonds-selecties zijn duidelijk op allerlei - niet roei-relevante - voorkeuren gebaseerd. Van 'verenigingsafkomst', tot andere soms zelfs seksistische voorkeuren. Dat eerste lijkt wellicht in eerste instantie weinig te maken te hebben met inclusie, maar wanneer je het over 'elitair' hebt, wordt snel duidelijk dat het voor een inclusieve sport wel degelijk nodig is dat hier wat aan wordt gedaan. Iedere selectieprocedure komen er weer nare zaken naar buiten. bijvoorbeeld coaches die seksistische opmerkingen maken naar hun vrouwelijke roeiers, coaches die door middel van chantage van roeiers van hun eigen vereniging aan hun plekje in het coachkader komen, coaches die (vrijwel) alleen roeiers van hun eigen vereniging selecteren, coaches die bij voorbaat mensen al afschrijven omdat ze niet van de juiste (corporale) vereniging komen, en zo kun je nog wel even door gaan.

"De KNRB zou een betaalde diversiteitsfunctie moeten hebben. Daarnaast meer regels voor studentenverenigingen."

"De KNRB geeft niet het juiste voorbeeld door binnen de eigen hoofdcoaches op SA, SB en junioren niveau standaard te kiezen voor witte mannen die allemaal vriendjes van elkaar zijn."

"Ik denk dat de roeiwereld, net als andere sportwerelden, meer achterlopen dan ze denken. Het gaat namelijk op sommige vlakken al mis als je kijkt naar de inclusiviteit van vrouwen. Alle hoofdcoaches bij de KNRB zijn mannen, en onder hen zit een enkele vrouwelijke coach. Als er nieuwe hoofdcoaches worden gekozen zijn dit mannen terwijl er meer ervaren vrouwen rondlopen. Ook ervaar ik nog veel haantjesgedrag van mannen binnen de roeiwereld, die het moeilijk vinden naar vrouwen te luisteren."

"De KNRB is nooit bezig met het verbeteren van zaken. Ze stellen alleen mails en enquêtes op maar ondernemen nooit actie of proberen iets te handhaven. Er is tot heden nooit serieus gekeken naar problemen binnen de roeisport."

"Hier is bestuur en coaching verantwoordelijk en juist beide plegen de grootste inbreuken op diversiteit en inclusie. Ik hoop op een nationaal aangestuurd opleidingsbeleid over dit onderwerp maar vrees dat het probleem zo diepgeworteld zit dat je moet wachten op een volgende generatie. Dit geldt ook voor de KNRB. Ik ben gestopt met roeien omdat dit orgaan het imago van gesloten en vriendjespolitiek kent en dit ondertussen is doorgestraald naar hoofdcoaching en bestuur."

"In de verenigingsbesturen van algemene verenigingen zijn oudere rijke, witte Nederlanders dusdanig in de meerderheid dat je als jong persoon, met bestuurlijke taken niet altijd de ruimte krijgt om je kennis en kunde te delen, terwijl dit wel wenselijk is in verband met diversiteit en verschillende invalshoeken."

2. Enquête (juni 2020)

Deel 1: Diversiteit

1. Wat is je leeftijd

- ☐ onder 18 jaar
- ☐ 18 tot 27 jaar
- ☐ 28 tot 50 jaar
- ☐ 51 tot 67 jaar
- ☐ Boven 67 jaar

2. Met welk geslacht identifeer je jezelf het meeste?

Toelichting: een persoon kan zichzelf identificeren met een geslacht, iemand kan zich man of vrouw voelen. Deze genderidentificatie kan overeenkomen met het geslacht toegewezen bij de geboorte, maar dit kan ook niet overeenkomen. Mensen kunnen zich daarnaast ook niet thuis voelen in de binaire geslachtscategorieën, man of vrouw, maar zich beter voelen bij een andere niet-binaire genderidentiteit (non-binair).

- ☐ *Man*
- ☐ *Vrouw*
- ☐ *Non-binair*
- ☐ *Anders, namelijk:*
- ☐ *Zeg ik liever niet*

3. Komt het geslacht waarmee je je identificeert overeen met het geslacht waarmee je geboren bent?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Zeg ik liever niet

4. Wat is je seksuele voorkeur

- ☐ Heteroseksueel
- ☐ Homoseksueel
- ☐ Biseksueel
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Zeg ik liever niet

5. Heeft u een (geestelijke en/of fysieke) beperking of chronische aandoening?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Zeg ik liever niet

6. Wat is je religie?

- ☐ Christendom
- ☐ Islam
- ☐ Geen geloof
- ☐ Anders, namelijk:

7. Wat is je afkomst?

Toelichting: specificeer je afkomst. Bijvoorbeeld Pools, Turks, Marokkaans.1e generatie: zelf in het buitenland geboren, 2e generatie: zelf in Nederland geboren en minstens 1 ouder in het buitenland geboren, 3e generatie: zelf en beide ouders in Nederland geboren en minstens 1 van de 4 grootouders in buitenland geboren. Anders: Wanneer 1e, 2e, 3e generatie niet opgaan. Licht je antwoord bij 'anders' verder toe.

- ☐ *Nederlandse afkomst*
- ☐ *1e generatie, namelijk:*
- ☐ *2e generatie, namelijk:*
- ☐ *3e generatie, namelijk:*
- ☐ *Anders, namelijk:*

8. Wat is de hoogst genoten opleiding die je hebt afgerond of waar je momenteel mee bezig bent?

- ☐ Basis onderwijs/geen opleiding
- ☐ Voortgezet onderwijs: mavo of vmbo (ook lbo, mulo)
- ☐ Voortgezet onderwijs: havo of vwo (ook hbs)
- ☐ Middelbaar beroepsonderwijs (MBO, MEAO, MTS, etc.)
- ☐ Hoger beroepsonderwijs (HBO, HEAO, HTS, etc.)
- ☐ Wetenschappelijk onderwijs (WO, universiteit etc.)

9. Wat is je inkomen?

Toelichting; het modale inkomen is €36.500,- bruto per jaar, inclusief vakantiegeld.

- ☐ *Onder modaal*
- ☐ *(Ongeveer) modaal*
- ☐ *Boven modaal*
- ☐ *Afhankelijk van ouder/verzorgen, staatslening en/of bijbaantje*

10. In welke provincie ligt de roeivereniging waar je lid van bent?

- ☐ Groningen
- ☐ Friesland
- ☐ Drenthe
- ☐ Overijssel
- ☐ Flevoland
- ☐ Gelderland
- ☐ Utrecht
- ☐ Noord-Holland
- ☐ Zuid-Holland
- ☐ Zeeland
- ☐ Noord-Brabant
- ☐ Limburg

11. Ben je lid van een studenten- of algemene vereniging?

- ☐ Studenten vereniging
- ☐ Algemene vereniging

12. Hoe ben je in aanraking gekomen met de roeisport? (meerdere antwoorden zijn mogelijk)

- ☐ Via mijn studententijd
- ☐ Via familieleden
- ☐ Via vrienden
- ☐ Via het schoolroeien
- ☐ Via eigen interesse
- ☐ Via de sportschool
- ☐ Na het zien van de sport op TV
- ☐ Door erover te lezen (krant, internet etc.)
- ☐ Anders, namelijk:

13. Hoelang ben je al lid bij één (of meerdere) roeivereniging(en)?

- ☐ Minder dan 1 jaar
- ☐ 1 tot 4 jaar
- ☐ 4 tot 6 jaar
- ☐ 6 tot 10 jaar
- ☐ Meer dan 10 jaar

14. Welke positie bekleed je in de roeiwereld? (meerdere antwoordern mogelijk)

- ☐ Bestuurder
- ☐ Roeier
- ☐ Commissielid
- ☐ Coach
- ☐ Instructeur
- ☐ Dispuutslid/lid van een genootschap
- ☐ Stuur
- ☐ Oud-lid
- ☐ Anders, namelijk:

15. Hoe divers vind je de Nederlandse roeisport op een schaal van 1 tot 10?

○ 1 ○ 2 ○ 3 ○ 4 ○ 5 ○ 6 ○ 7 ○ 8 ○ 9 ○ 10

16. Hoe divers vind je de Nederlandse roeisport vergeleken met de onderstaande sporten?

	Roeien is veel minder divers	Roeien is iets minder divers	Ongeveer gelijk	Roeien is iets diverser	Roeien is veel diverer	Weet ik niet
Voetbal	○	○	○	○	○	○
Tennis	○	○	○	○	○	○
Hockey	○	○	○	○	○	○
Zwemmen	○	○	○	○	○	○
Wielrennen	○	○	○	○	○	○
Schaatsen	○	○	○	○	○	○
Fitness	○	○	○	○	○	○

Deel 2: Inclusie

17. Hoe inclusief vind je de Nederlandse roeisport op een schaal van 1 tot 10?

○ 1 ○ 2 ○ 3 ○ 4 ○ 5 ○ 6 ○ 7 ○ 8 ○ 9 ○ 10

18. Hoe inclusief vind je de Nederlandse roeisport op een schaal van 1 tot 10 voor de volgende groepen?

Toelichting: 1 is helemaal niet inclusief, 10 is compleet inclusief
Transgender: transgender personen voelen zich niet thuis in de geslachtsrol die past bij het geslacht dat hen bij de geboorte is toegewezen. Bijvoorbeeld een man die zich vrouw voelt, of een vrouw die zich man voelt.
LGBTQIAP+: dit is de afkorting voor lesbisch, homoseksueel, biseksueel, transgender, queer/ questioning, intersekse, aseksueel, panseksueel. De plus benadrukt dat de term inclusief is voor mensen die zichzelf anders noemen dan waar de letters voor staan.

Mensen met een verstandelijke beperking

○ 1 ○ 2 ○ 3 ○ 4 ○ 5 ○ 6 ○ 7 ○ 8 ○ 9 ○ 10 ○ weet ik niet

Mensen met een fysieke beperking, lange termijn ziekte of beperking in bewegingsvrijheid

○ 1 ○ 2 ○ 3 ○ 4 ○ 5 ○ 6 ○ 7 ○ 8 ○ 9 ○ 10 ○ weet ik niet

LGBTQIAP+ -gemeenschap

○ 1 ○ 2 ○ 3 ○ 4 ○ 5 ○ 6 ○ 7 ○ 8 ○ 9 ○ 10 ○ weet ik niet

Mannen
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

Vrouwen
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

Transgender personen
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

Mensen met niet-Nederlandse afkomst
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

MBO Opleidingsniveau
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

HBO Opleidingsniveau
2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

WO Opleidingsniveau
2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

Personen met een inkomen onder modaal
2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet ik niet

19. In hoeverre ben je het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
De roeisport heeft nog stappen te zetten op het gebied van diversiteit	○	○	○	○	○
De roeisport heeft nog stappen te zetten op het gebied van inclusie	○	○	○	○	○
Ik zie meerwaarde in het streven naar diversiteit en inclusie in de roeigemeenschap	○	○	○	○	○
Ik voel me thuis in de roeiwereld	○	○	○	○	○
Ik voel me thuis op mijn vereniging	○	○	○	○	○
Ik heb een persoonlijke ervaring met vooroordelen of negatieve grappen binnen de roeisport (door het te zien of zelf mee te maken)	○	○	○	○	○
De roeisport is elitair	○	○	○	○	○

	Helemaal niet mee eens	Niet mee eens	Neutraal	Mee eens	Helemaal mee eens
Ik voel me comfortabel met de huidige mate van diversiteit en inclusie binnen de roeisport	○	○	○	○	○
De KNRB is actief en op een goede manier bezig met het verbeteren van inclusie en diversiteit in de roeisport	○	○	○	○	○
De mensen die voorbeeld-functies bekleden binnen mijn vereniging, zoals het bestuur of profcoaches, hebben een diverse samenstelling (geslacht, afkomst, opleidingsniveau etc.)	○	○	○	○	○
Het is moeilijk om in de roeiwereld openlijk homoseksueel te zijn	○	○	○	○	○

20. Licht je antwoord desgewenst verder toe (niet verplicht)

21. Voel je je op basis van de onderstaande kenmerken geen onderdeel van de algemene roeipopulatie? (meerdere antwoordopties zijn mogelijk)

- ☐ Afkomst
- ☐ Seksuele voorkeur
- ☐ Leeftijd
- ☐ Geslacht
- ☐ Opleidingsniveau
- ☐ Inkomen
- ☐ Religie
- ☐ Handicap of beperking (zowel lichamelijk als geestelijk)
- ☐ Woonplek/plaats
- ☐ Anders, namelijk:
- ☐ Geen van de bovenstaande, ik voel mij compleet thuis

22. Licht je antwoord desgewenst verder toe (niet verplicht)

23. Wil je nog iets kwijt over je eigen (positieve/negatieve) ervaringen met of opvattingen over diversiteit en/of inclusie in de roeisport?

- ☐ Ja, namelijk:
- ☐ Nee